

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

HODNOCENÍ VÝVOJE KAPITÁLOVÉ PŘIMĚŘENOSTI
V BANKOVNÍCH SYSTÉMECH VYBRANÝCH STÁTŮ EVROPSKÉ
UNIE

Bakalářská diplomová práce

Autor: Zuzana Drnovská

Vedoucí práce: Ing. Zdeněk Puchinger

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2012/2013

Studijní program: Humanitní studia
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Anglická filologie - Aplikovaná ekonomická studia
(AF-AE)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
DRNOVSKÁ Zuzana	Kubátova 16, Olomouc - Chválkovice	F11793

TÉMA ČESKY:

Hodnocení vývoje kapitálové přiměřenosti v bankovních systémech vybraných států Evropské Unie

NÁZEV ANGLICKY:

Evaluation of the development of the capital adequacy in banking systems of selected countries of the European Union

VEDOUcí PRÁCE:

Ing. Zdeněk Puchinger - KAE

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

- úvod
- charakteristika smyslu a význam ukazatele kapitálové přiměřenosti
- analýza vývoje kapitálové přiměřenosti vybraných bankovních systémů Evropské Unie
- závěr

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- Babouček, I.: Regulace činnosti bank. 1. vydání. Praha: Bankovní institut, 2005. ISBN 80-7265-071-8.
Cipra, T.: Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví. 1. vydání. Praha: Ekopress, 2002. ISBN 80-86119-54-8.
Pánek, D.: Bankovní regulace a dohled. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3660-5.
Sedláček, P.: Mezinárodní měnový fond ve 21. století. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-012-6.
Vlachý, J. Řízení finančních rizik. 1. vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2006. ISBN 80-86754-56-1.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Olomouc 2015

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Hodnocení vývoje kapitálové přiměřenosti v bankovních systémech vybraných států Evropské Unie“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne

Podpis

Touto cestou bych chtěla poděkovat Ing. Zdeňku Puchingerovi za odborné a aktivní vedení mé bakalářské práce a také za pomoc poskytnutou v průběhu její realizace.

Obsah

Úvod.....	7
1. Charakteristika smyslu a významu ukazatele kapitálové přiměřenosti.....	10
1.1. Regulace a dohled	10
1.1.1. Cíle regulace a dohledu.....	11
1.1.2. Regulace a dohled v mezinárodním měřítku.....	12
1.1.3. Finanční riziko.....	12
1.2. Charakteristika KP	14
1.3. Význam KP	14
1.3.1. Indikátor finančního zdraví	15
1.4. Vliv na KP.....	16
1.5. Basilejské dohody	16
1.5.1. Basel I.....	18
1.5.2. Dodatek ke konceptu Basel I.....	19
1.5.3. Basel II	21
1.5.4. Basel III.....	24
1.5.5. Směrnice č. 2013/36/EU	25
2. Analýza vývoje kapitálové přiměřenosti v České republice	29
2.1. Bankovní sektor ČR	29
2.2. Vývoj KP.....	29
2.3. Zátěžové testy.....	31
2.4. Vliv směrnice CRD IV	33
2.5. Struktura kapitálu českého bankovního sektoru.....	34
3. Analýza vývoje KP vybraných bankovních systémů Evropské Unie	37
3.1. Německo.....	37
3.1.1. Bankovní sektor.....	37
3.1.2. Regulace a dohled	37
3.1.3. KP Německa.....	38
3.2. Slovensko	42
3.2.1. Bankovní sektor.....	42
3.2.2. Orgán dohledu	42
3.2.3. KP Slovenska	43
4. Hodnocení tří vybraných států	47
4.1. Vývoj KP České spořitelny	47
4.2. Vývoj KP Deutsche Bank	49
4.3. Vývoj KP Tatrabanky.....	51

5. Závěr	53
Summary	56
Seznam pramenů a literatury	58
Seznam zkratek.....	65
Seznam tabulek.....	66
Seznam grafů.....	67
Seznam schémat	68

Úvod

Regulace a dohled je v dnešní době již neodmyslitelnou součástí bankovního systému. Vymezení pravidel je pro fungování bank důležitým předpokladem, jelikož dodržování těchto pravidel zaručí potenciálním klientům jejich stabilitu a důvěryhodnost. Všechny banky musí při vykonávání své činnosti čelit celému spektru rizik, jejichž působením mohou vzniknout ztráty, jež musí být banky schopny pokrýt a ustát. Banky musí při svém výkonu odolávat tlaku jak ze strany vlastníků- akcionářů, jejichž prioritním cílem je dosáhnout co nejvyššího zisku, jenž se posléze odráží v ceně akcií a v dividendách, tak ze strany vkladatelů, v jejichž zájmu je ochrana jejich vkladu a maximalizace zisku.

Právě tyto protichůdné požadavky byly důvodem pro zavedení poměrového ukazatele kapitálové přiměřenosti, jež je jedním ze základních nástrojů bankovní regulace a dohledu. Pojem kapitálová přiměřenost vyjadřuje skutečnost, kdy banka udržuje určité množství regulačního kapitálu, jež dokáže pokrýt předpokládané ztráty v případě nepříznivého vývoje ekonomické situace. Jelikož by negativní dopad na banku pocítili převážně akcionáři, nutí je tento systém vykonávat bankovní činnost zodpovědně a s rozvahou. Česká národní banka měří prostřednictvím tohoto ukazatele stabilitu jak celého bankovního sektoru, tak jednotlivých bank.

Cílem bakalářské práce je analyzovat a komparovat na základě teoretických znalostí a pravidel regulace kapitálové přiměřenosti reálnou tendenci kapitálové přiměřenosti ve třech státech Evropské Unie- konkrétně Německa, Slovenské republiky, České republiky v posledních sedmi letech. K České republice jsem k posouzení vývoje kapitálové přiměřenosti vybrala Německo, tedy stát se silnou ekonomikou, jež je členem Eurozóny a skupiny G8, a Slovensko, tedy stát, který se taktéž zapojil do třetí fáze Evropské měnové unie, jenž je ale ekonomicky méně rozvinutý než Německo. Tyto země jsou však důležité zejména v hospodářském spojení s Českou republikou.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část, přičemž v teoretické části se zaměřím na okolnosti vzniku a potřeb kapitálové přiměřenosti, jakožto jednoho z nástrojů bankovní regulace a dohledu. Dále zde uvedu všeobecně přijímaná pravidla kapitálové přiměřenosti, jakým jsou koncepty kapitálové přiměřenosti Basel, tedy tři generace dohod

vydaných Basilejským výborem pro bankovní dohled. Taktéž zde zaznamenám jak pozitivní, tak negativní dopady nových pravidel regulace.

Praktická část je uvedena druhou kapitolou, ve které budu analyzovat vývoj kapitálové přiměřenosti v České republice. Na začátku této kapitoly uvedu základní fakta o bankovním sektoru a poté budu popisovat vývoj kapitálové přiměřenosti v ČR v letech 2007-2013.

V třetí kapitole se zaměřím na hodnocení vývoje kapitálové přiměřenosti v bankovních systémech vybraných států a následně tyto poznatky zhodnotím v závěrečné – čtvrté kapitole.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Charakteristika smyslu a významu ukazatele kapitálové přiměřenosti

Dříve než se budeme zabývat přímo kapitálovou přiměřeností (dále jen KP), je důležité si připomenout oblast bankovní regulace a dohledu, jež měla významný vliv na vznik KP a její dnešní podobu.

1.1. Regulace a dohled

Jednou z nejvýznamnějších funkcí, kterou vykonává centrální banka, je regulace a dohled bank. Důvodem této významnosti je úloha banky eliminovat prostřednictvím regulace a dohledu faktor rizikovosti, který působí jak na banku, tak i na její klienty. Bylo by vhodné si tyto pojmy nejprve vysvětlit a odlišit. Pod označením regulace bank chápeme „*koncipování a prosazování podmínek, pravidel a rámce činností bankovních institucí v dané ekonomice, dohled (supervize) bank představuje kontrolu dodržování pravidel činnosti, včetně stanovení sankcí při neplnění pravidel.*“¹ V případě regulace se řeší zejména podmínky vstupu do bankovní sféry (tedy vznik banky), vymezení pravidel pro činnost banky a také pro její zánik. Obvykle jsou regulace a dohled z právního hlediska zakotveny v zákoně o centrální bance a zákoně o bankách jednotlivých států.

Bankovní dohled je soubor činností, jež na sebe v určitém časovém horizontu navazují. Z chronologického hlediska to znamená:

- Vyžádání a získávání informací od subjektů, jež jsou předmětem regulace (například KP nebo likvidita bank);
- ověřování informací a zdrojů;
- analýza vyhodnocených informací, možné zjištění pochybení regulovaného subjektu;
- informování subjektu regulace o tomto pochybení (dále je poskytnut prostor k vysvětlení či napravení);
- vyhlášení sankcí podle obsáhlosti pochybení.²

¹ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. vyd. Praha, Management Press. 2011, s. 98

² ŠENKÝŘOVÁ, B. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2010 s. 91.

Obě tyto činnosti jsou spolu úzce provázány a existence pouze jedné z nich nemá smysl. Mimo jiné je velice důležitá kooperace mezi zapojenými subjekty, tedy centrálními bankami, zkoumanými obchodními bankami a případnými třetími nezávislými stranami, které jsou přizvané pro posouzení (auditoři). Důležitou činností je zejména důsledná výměna ověřených informací mezi všemi zainteresovanými stranami.

Regulátoři mají při výkonu své funkce v kompetenci celou škálu prostředků. Mohou zakročit, kdykoliv jim připadá, že regulovaný subjekt nedodrží jimi vydané předpisy a nařízení nebo také, aby včas zabránili vzniku situace, která by mohla mít škodlivý dopad (nejčastěji na klienty bank). Musí být schopni v pravý čas rozpoznat pochybení a přijmout opatření k jejich nápravě.

1.1.1. Cíle regulace a dohledu

Vykonávání regulace a dohledu směřuje k zajištění jejich následujících cílů³:

- podpora efektivního provádění měnové politiky (jak regulace, tak dohled je povinnou součástí měnové politiky);
- spolehlivost, důvěryhodnost a bezpečnost bankovního systému (pozitivně ovlivní potenciální vkladatele);
- efektivnost fungování bankovního systému (nutnost vytvořit pravidla pro banku tak, aby nebránily v rozvoji bankovního systému, zabránění úpadku);
- zajištění ochrany vkladatelů v tom smyslu, že budou obeznámeni se všemi informacemi (asymetrie informací). Tento cíl je dodržován ve dvou rovinách:
 - informace veřejnosti- prostřednictvím výročních zpráv vydaných bankou, jež mimo jiné obsahují i výsledek posudku externího auditora;
 - informace k orgánům regulace dohledu- tyto informace jsou důležité pro formování a případné změny pravidel regulace. Jsou podrobnějšího a hlavně důvěrnějšího charakteru než informace určené pro veřejnost;
- zajištění základní úrovně ochrany investorů- vkladatelů (ujištění zákazníků bank o dlouhodobé věrohodnosti banky);
- ochrana bankovního systému před nekalými praktikami (zabránění vlivu morálního úpadku, například v podobě praní špinavých peněz skrze banku);
- rovnocenné podmínky pro všechny strany (tzv. level playing field)⁴.

³ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. vyd. Praha, Management Press. 2011, s. 104

Zde se může vyskytnout určitý rozpor mezi jednotlivými cíli. Banky jsou povinny zveřejnit informace o svém hospodaření. Tyto informace pak mohou vést k odlivu investorů či potenciálních vkladatelů. Banka si musí jasně vytýčit své priority a podle toho se rozhodovat. Na druhé straně si musí být vědoma moci dohledu a tudíž i možného dopadu v případě překročení pravomocí.

1.1.2. Regulace a dohled v mezinárodním měřítku

Kromě regulací vydaných jednotlivými centrálními bankami pro bankovní systém daných zemí, existují i soubory doporučení vydaných nadnárodními institucemi. Přestože nejsou povinná, během několika desítek let si získala respekt po celém světě a stala se hojně využívanými. Mezi tyto respektované instituce patří zejména Basilejský výbor pro bankovní dohled (Basel Committee on Banking Supervision- dále BCBS), Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry (International Organization of Securities Commissions), direktivy Evropské Unie (European Union's Directives)⁵ nebo Bankovní poradní výbor Evropských společenství (EC Banking and Advisory Committee).⁶ K nejdůležitějším z nich- k BCBS se ještě vrátíme.

V současné době globalizace je povinností národních centrálních bank Eurozóny přenechávat určité části pravomoci ve prospěch Evropské centrální banky. Centrální banky jednotlivých států se soustřeďují zejména na ochranu bankovního systému jako celku před systémovým rizikem a také na prevenci. Je to tedy změna oproti předchozímu svěřeni ochrany jednotlivým bankám.⁷ V případě států, jež zatím nepřijaly Euro za svou měnu, zůstává rozhodovací pravomoc nejen v oblasti dohledu a regulace v rukách národních bank daných států.

1.1.3. Finanční riziko

Jak už bylo řečeno, důvodem existence regulace a dodržování pravidel je potřeba předcházet a korigovat výskyt možného rizika. Konkrétně řečeno- „*riziko ve financích je proměnlivost (volatilita) potenciální ztráty nebo zisku spojených s vlastnictvím určitých*

⁴ JUROŠKOVÁ, L. *Bankovní regulace a dohled*. 1.vyd. Praha, Auditorium, s.r.o, 2012. s. 19.

⁵ CIPRA, T. *Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. 1.vyd. Praha, Ekopres, s.r.o., 2002. s. 21

⁶ ŠENKÝŘOVÁ, B. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2010 s. 92

⁷ REVENDA, Z. *Centrální bankovnictví*. 3. vyd. Praha, Management Press. 2011, s. 534-535

aktiv a pasiv.“⁸ Jde o odchylku od předpokládaného vývoje, která může narušit budoucí plány banky. Nejčastěji se finanční riziko chápe v negativním smyslu, kdy jde o neočekávanou ztrátu. Z hlediska vkladatelů se mohou zdát banky rizikové, protože nemají přístup do vnitřní struktury banky a nemusí plně porozumět přístupným informacím, například z toho důvodu, že nemají znalosti potřebné pro pochopení celého bankovního prostředí. Dále se tato rizikovost může promítat při náhradě vkladu v případě, že banka není schopná dostát svým závazkům, přičemž je vklad vyšší hodnoty, než je ekvivalent 100 000 EUR. S tím je spojená otázka - kdy může vkladatel očekávat výplatu svých peněžních prostředků?⁹ Basilejské dohody uznávají tři typy finančních rizik (operační riziko bylo zahrnuto do výpočtu kapitálové přiměřenosti až v rámci konceptu Basel II):

- Úvěrové riziko- „riziko ztráty v důsledku neschopnosti nebo neochoty smluvního partnera splnit sjednané podmínky kontraktu.“¹⁰
- Tržní riziko- je definováno jako riziko ztráty v důsledku změn tržních rizikových faktorů, včetně cen cenných papírů, úrokových sazeb, zahraničních směnných kurzů a cen komodit.
- Operační riziko- vymezuje riziko, jež vychází z organizace lidí, systémů a procesů. Zahrnuje například chyby zaměstnanců či podvodné činnosti.¹¹

*„Regulace finančních rizik znamená, že regulátor předepisuje způsob měření finančních rizik a limity na tato rizika, aby byla zajištěna bezpečnost finančního systému a ochrana uživatelů finančních služeb.“*¹² Zjišťování potřebné důvěryhodnosti a stability banky proto zajišťují regulátoři z institucí, které jsou na tuto problematiku zaměřené. Banky potřebují určitým způsobem korigovat, jaká aktiva si držet a také jaký poměr rizik je pro jejich stabilitu ještě únosný.

⁸ CIPRA, T. *Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha, Ekopres, s.r.o. 2002, s. 15

⁹ *Česká národní banka*. Pojištění vkladů [online]. [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/postaveni_dohledu/uverove_institute/pojisteni_vkladu.html

¹⁰ CIPRA T. *Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha, Ekopres, s.r.o.2002 s. 17

¹¹ *In Depth Financial Market Analysis*. Types of Risk [online]. [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: <http://www.mysmp.com/fundamental-analysis/types-of-risk.html>

¹² CIPRA, T. *Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha, Ekopres, s.r.o.2002 s. 20

Východiskem se stal požadavek, aby si banky držely určité rezervy, které by v případě potřeby pokryly následky neúspěšných rozhodnutí banky či rizikových operací. Tyto rezervy by byly financovány výhradně od akcionářů banky. Regulátoři dávají přednost tomuto způsobu krytí rizik před pojištěním vkladů (v tom případě by se do jisté míry stal stát ručitelem všech vkladů do bank). Předpokládají totiž, že vlastníci banky budou obezřetnější ve vykonávání činnosti banky a vyvarují se rizikovým investicím a obchodům, jelikož za kapitál sami ručí. Určení vhodné míry tohoto rezervního kapitálu neboli stanovení KP je v pravomoci regulátorů, kteří s pomocí informací od bank a díky svým odborným znalostem předpovídají, v jaké míře rizikovosti je daná banka a jaké dopady by pro ni měl případný neúspěch.¹³

1.2. Charakteristika KP

Česká národní banka vymezuje pojem kapitálové přiměřenosti jako „*vyjádření vybavenosti banky vlastními zdroji ve vztahu k rizikové struktuře aktiv, vybraných mimobilančních aktiv banky a k tržním rizikům. Je souhrnným ukazatelem, do kterého se promítají veškeré aktivity banky (rozvahové a podrozvahové) i potenciální ztráty, které bance vyplývají ze znehodnocení aktiv (prostřednictvím tvorby opravných položek a rezerv)*“.¹⁴ Je jedním z nejdůležitějších ukazatelů bankovní regulace a dohledu. Minimum, kterého musí všechny banky dosahovat, je stanoveno na 8%. Jak se přesvědčíme v kapitolách 2 a 3, vybrané státy v současné době dosahují až dvojnásobku. Banky stanovují vyšší kapitálových požadavků tak, aby byla kryta všechna bankou podstupovaná rizika. Kapitálové požadavky vztažené k úvěrovému riziku jsou určeny zejména na základě vývoje úvěrového portfolia bankovního sektoru.¹⁵

1.3. Význam KP

Stanovení KP je důležité převážně z toho hlediska, že banky při výkonu své činnosti využívají spíše cizího kapitálu než kapitálu vlastního. Aby byly banky stabilní, a

¹³ CIPRA, T. *Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. 1 vyd. Praha, Ekopres, s.r.o., 2002, s. 20.

¹⁴ *Česká národní banka*. Slovník pojmů ČNB [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <<http://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/k.html>>.

¹⁵ *Česká národní banka*. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2009, [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z:

www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2009_cz.pdf

tudíž aby bylo bezpečné si u dané banky uložit své vklady, bylo potřeba stanovit pravidla pro poměr obou těchto zdrojů. „*KP je založena na snaze pokrýt všechny budoucí ztráty banky nebo investiční firmy, které jsou spojené s dnešními riziky, kapitálem akcionářů (tj. vnitřními zdroji příslušné akciové společnosti)*.“¹⁶ V podstatě je úkol KP zmírnit následky kapitálových ztrát a hlavně ochránit věřitele bank proti bankovním selháním.¹⁷ Banky mají v tendenci mít pro okamžitou potřebu jenom malé množství kapitálu. KP jim podává informace o rizikovosti, které musí čelit, ale hlavně jim poskytuje informace o doporučené míře kapitálu, vhodné na krytí těchto rizik. Další výhodou existence ukazatele KP je fakt, že podává informace o kvalitě aktiv a hlavně umožňuje porovnání s ostatními bankovními sektory či jednotlivými bankami.¹⁸

1.3.1. Indikátor finančního zdraví

Jak konstatuje P. Sedláček,¹⁹ KP je jedním z cílů k hodnocení indikátorů finančního zdraví. O vypracování těchto indikátorů se zasloužil Mezinárodní měnový fond (dále pouze MMF), který tak reagoval na finanční krize z devadesátých let. Díky nim je možno monitorovat stav všech ekonomických subjektů. KP je posuzována v rámci skupiny dvanácti finančních indikátorů, jež zkoumají depozitní instituce (zejména komerční banky). Kromě přiměřenosti je zde zkoumána jejich likvidita, kvalita aktiv, příjmy, ziskovost a citlivost na tržní riziko. Tento krok MMF byl významný v tom, že svým způsobem upozornil na jednotlivé části hodnocení a tím rozšířil diskusi na téma, jak omezit riziko působící na daný bankovní systém. KP tak není pouze měřítkem pro regulaci a dohled, ale i důkazem ekonomické stability.

Podle Z. Revendy²⁰ je důležité sledovat vlastní kapitál hned z několika důvodů. Nejen že je jedním ze zdrojů krytí ztrát a rizik, ale také je zdrojem banky, jehož prostřednictvím může financovat aktiva. Je to ukazatel ekonomické síly banky. Má na banku také vliv z pohledu nákladovosti, jelikož jeho udržování má výrazný vliv na cenu bankovních produktů.

¹⁶ CIPRA, T. *Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. Praha: Ekopres, s.r.o. 2002. s. 20

¹⁷ JUROŠKOVÁ, L. *Bankovní regulace a dohled*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2012. s. 60

¹⁸ *Finmag*. Kampeličky – zakopaný pes kapitálové přiměřenosti [online]. [cit. 2014-10-07]. Dostupné z: <http://finmag.penize.cz/financi-poradenstvi/268611-kampelicky-zakopany-pes-kapitalove-primerenosti>

¹⁹ SEDLÁČEK, P. *Mezinárodní měnový fond ve 21. století*. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 48-49

²⁰ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. Praha: Management Press, 2011, s. 377

1.4. Vliv na KP

Míru KP může ovlivnit pohyb samotného kapitálu, zejména na výši kapitálu (přímý vliv) a rizikově vážených aktiv, kterými je charakterizována, a také míra rizik působící na tento kapitál (nepřímý vliv). Na jedné straně může dojít ke zvýšení kapitálu, kdy by se očekávalo, že se tím zvýší i KP. Na druhou stranu tu ale působí náklady spojené s tímto kapitálem. Příkladem může být rendita akcií, kde dochází k nákladům větším, než je tomu u jiných zdrojů. Tato skutečnost je daná jednak tím, že je dividenda vyplacena akcionáři až ze zisku po zdanění a také tím, že jsou akcionáři nositeli největší míry rizika (při likvidaci jsou vypláceni až jako úplně poslední). Proto akcionáři požadují větší rentabilitu, než mají věřitelé.

Na druhou stranu může změnu výše KP způsobit redukce objemu rizikově vážených aktiv. Při této variantě však musí banka počítat s úbytkem výnosu. *„Lze snižovat absolutní výši aktiv, což je spojeno se ztrátou výnosů z těchto aktiv a ztrátou z prodeje za nižší než nominální hodnotu.“²¹*

Skutečnost, že banka disponuje vyšší mírou KP, vypovídá o tom, že je banka důvěryhodná, stabilní na trhu a ukazuje, do jaké míry jsou její klienti chráněni proti riziku.

1.5. Basilejské dohody

V době, kdy se spolupráce mezi jednotlivými státy prohlubuje, hranice států se v mnoha ohledech stírají, bylo potřeba vytvořit instituci, jež by svou působností přesahovala hranici jednoho státu a zabývala by se problematikou spojení pravidel, která by harmonizovala regulace a dohlížela na stabilitu bank. Proto byl v roce 1974 založen Basilejský výbor pro bankovní dohled (BCBS), jenž působí pod Bankou pro mezinárodní platby (Bank for International Settlements, dále pouze BIS). Přestože byl založen zeměmi G10 (dnes G8), přijaly pravidla tohoto výboru desítky zemí z celého světa a staly se mezinárodními. Nejedná se však o povinná pravidla či příkazy, ale spíše o soubor doporučení a připomínek BCBS. Výbor vytváří standardy pro bankovní regulaci a dohled – pro tuto práci klíčové - Mezinárodní standardy pravidel kapitálové přiměřenosti (International Standards on Capital Adequacy) a Basilejské základní principy efektivního

²¹ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. Praha: Management Press. 2011, s. 381-2.

bankovního dohledu (Core Principles for Effective Banking Supervision). Mimo jiné výbor pracuje na zlepšení spolupráce a výměny informací v oblasti bankovního dohledu.

BCBS byl vytvořen v roce 1974 guvernéry centrálních bank zemí G10. Od té doby se schází čtyřikrát ročně a v současné době je předsedou výboru guvernér švédské centrální banky (Sveriges Riksbank) Stefan Ingves²². Výbor je složen z odborného dohledu, vybraného pro určité období z členských institucí. Mezi členy BCBS má své instituce 28 zemí včetně USA nebo Číny. Navíc slouží BCBS i pro ty státy, jež nejsou členskými zeměmi, ale jsou ochotny dobrovolně dodržovat vydaná doporučení. Dodává jim rady a informace, které vykonavatelé dohledu daných zemí potřebují.

Mezi cíle, kterých chce BCBS dosáhnout, patří²³:

- návrhy pravidel zaměřených na podporu stability mezinárodního bankovního systému;
- tlak na odstraňování konkurenčních nerovností regulačních pravidel u různých druhů finančních zprostředkovatelů, zejména v oblasti požadavků na kapitálové vybavení;
- sjednocování podmínek pro přidělování bankovních licencí;
- sjednocování principů a způsobů krytí rizik, především úvěrového a tržního rizika;
- formulování základních principů tvorby pravidel regulace a postupů při dohledu bank.

Významného pokroku při tvoření pravidel KP dosáhl BCBS spoluprací s Evropským společenstvím, které se již v minulosti snažilo o ustanovení KP, ale kromě vytvoření několika pravidel byly jeho snahy bezvysledné. Nakonec se o největší pokrok zasloužily centrální banky USA a Velké Británie, bez kterých by BSBC nebyl schopen vytvořit pravidla kapitálové přiměřenosti. Jurošková²⁴ ve své knize uvedla „*tyto dva státy se v této otázce angažovaly zejména z důvodu agresivní rozpínivosti japonských bank, které nedodržovaly žádné kapitálové požadavky, čímž získávaly konkurenční výhodu oproti britským a americkým bankám.*“ Výsledek jejich činnosti byl hotový v roce 1986. Tyto

²²Bank for international settlements. About the Basel Committee [online] [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.bis.org/bcbs/about.htm>

²³ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. vyd. Praha, Management Press. 2011, s. 108

²⁴ JUROŠKOVÁ, L. *Bankovní regulace a dohled*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2012, s. 60

poznatky využil BCBS a proto mohl být soubor pravidel konečně vydán v roce 1988 pod názvem Basel I. nebo také „basilejská kapitálová dohoda (*Basel Capital Accord*)“.²⁵

Během let, kdy je koncept Basel využíván, se stále objevují nové nedostatky, které je potřeba odstranit. S každou další implementací se koncept zdokonaluje, přesto je však i nadále některými kritiky zpochybňován, a to zejména z toho důvodu, že nedokázal zabránit krizi po krachu Lehman Brothers. Do dnešní doby byly vydány tři generace konceptů:

- Basel I
- Basel II
- Basel III

1.5.1. Basel I

Basel I vešel do podvědomí veřejnosti prostřednictvím dokumentu s názvem *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards*. Tento koncept se stal průlomovým v tom, že byl první mezinárodní snahou o sladění dohledu a regulací v bankovních systémech. Basel I určil kapitálový požadavek k úvěrovému riziku a úvěrovým rizikem se také zabíral.²⁶ Dále zde bylo ustanoveno, že minimální hranice pro „poměr kapitálu banky k rizikově váženým aktivům (*RVA*), úvěrovým ekvivalentům podrozvahových položek (*EPP*), tržnímu riziku (*TR*) a operačnímu riziku (*OR*)“²⁷ neboli „Cookeův poměr (*Cooke's ratio*)“²⁸ je ve výši 8%. Tato hodnota je výsledkem dohody členů BCBS. Podle Basel I. měly státy této minimální míry dosáhnout do konce roku 1992, nakonec však byla tato doba prodloužena.²⁹

²⁵ CIPRA, T. *Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. Praha: Ekopres, s.r.o.,2002. s. 24

²⁶ VALOVÁ, I. 1 *Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010s. 17

²⁷ REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. vyd. Praha, Management Press. 2011, s. 376

²⁸ CIPRA, T. *Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. Praha: Ekopres, s.r.o.,2002.str. 24

²⁹ JUROŠKOVÁ, L. *Bankovní regulace a dohled*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2012, str. 62-63

Rozdělení regulačního kapitálu a vzorec výpočtu podle Basel I

Pro potřeby výpočtu poměru KP je důležité si rozdělit regulační kapitál do dvou částí, a to:

- Tier 1 (základní kapitál, core capital) zahrnuje základní kapitál (včetně prioritních akcií, podílových listů), emisní ážio, nerozdělený zisk a konsolidované rezervní fondy;
- Tier 2 (dodatkový kapitál, supplementary capital) nesmí překročit hodnotu 100% kapitálu, zahrnutého v Tier 1. Obsahuje například různé druhy rezerv (nezveřejněné, přeceňovací, obecné), hybridní dluhové kapitálové nástroje či podřízený termínový dluh.

Odečitatelné položky od Tier 1 zahrnují goodwill, neuhrazené ztráty z minulých let a ztráty z běžného roku, nominální hodnotu vlastních akcií v držení banky a další nehmotná majetek jiný než goodwill.

Vzorec podle Basel I na výpočet kapitálové přiměřenosti

KP se do až do roku 1999, kdy byl vydán Basel I – dodatek, vypočítávala tímto způsobem:³⁰

$$KP_{CR} = RC / RWA \geq 0,08$$

KP_{CR}- Kapitálová přiměřenost

RC-regulační kapitál (Tier 1 + Tier 2) snížený o odečitatelné položky

RWA- rizikově vážená aktiva

1.5.2. Dodatek ke konceptu Basel I

Okamžitě po publikování konceptu Basel I začaly práce na zdokonalení celého konceptu, zejména v oblasti KP a nově bylo do konceptu zavedeno i tržní riziko. Tyto změny byly vydány na začátku roku 1996 jako „Basel I – dodatek o zahrnutí tržních rizik.“

³⁰ VALOVÁ, I. *Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010 str 26

S ohledem na toto rozšíření rozdělují banky svůj kapitál do bankovního a obchodního portfolia.

Bankovní portfolio obsahuje ty finanční a komoditní nástroje, jež nepatří do obchodního portfolia, tedy především nástroje, jež má banka v úmyslu držet až do jejich splatnosti. Jelikož se sem řadí přijaté vklady a poskytnuté půjčky, je rozsah bankovního portfolia větší, než je tomu u obchodního portfolia. Výpočet kapitálových požadavků se v případě bankovního portfolia vztahuje na úvěrové, komoditní a měnové riziko.

Obchodní portfolio zahrnuje finanční a komoditní nástroje, jež banka ovládá se záměrem s nimi obchodovat a dosáhnout zisku z cenových rozdílů, a to v krátkém časovém období (maximálně jeden rok). Obchodní portfolio se označuje také jako obchodní kniha či jejím anglickým názvem trading book. Kapitálové požadavky se v tomto případě vztahují na úvěrové a všechny tržní rizika, tedy obecné úrokové, obecné akciové, komoditní a měnové riziko.³¹

„Každému aktivu v rozvaze byla ve smyslu úvěrového rizika přiřazena riziková váha. Rizikové váhy byly přiřazovány také podrozvahovým aktivům konvertovaným na úvěrové ekvivalenty (tj. hypotetická rozvahová aktiva).“³²

Další změnou je rozšíření složek kapitálu o jednu položku, a to Tier 3, jež zahrnuje krátkodobý podřízený dluh. Tato složka kapitálu je stanovena pouze pro krytí tržního rizika.

Výpočet podle Basel I – dodatek:³³

$$\mathbf{KP_{CR,MR} = RC / (RWA + 12,5 * B) \geq 0,08,}$$

kdy $KP_{CR,MR} - KP,$

RC- regulatorní kapitál (Tier 1 + Tier 2 + Tier 3) snížený o odčitatelné položky,

RWA- rizikově vážená aktiva

B- kapitálový požadavek k tržnímu riziku.

³¹ CIPRA, T. *Kapitálová Přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. Praha: Ekopres, s.r.o., 2002. str. 23

³² VALOVÁ, I. *Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010 str. 26

³³ GREUNING, H., BRATANOVIC, S.B. *Analyzing and Managing Banking Risk. A Framework for Assessing Corporate Governance and Financial Risk*. Washington, D. C.: The World Bank, 2003. Str. 130

Podle Valové a Pánka jsou kapitálové položky složeny:³⁴

- „z kapitálového požadavku A, který se rovná kapitálovému požadavku k úvěrovému riziku bankovního portfolia
- z kapitálového požadavku B, který se rovná součtu kapitálových požadavků k úvěrovému riziku bankovního portfolia, riziku angažovanosti obchodního portfolia, obecnému úrokovému riziku, obecnému akciovému riziku, měnovému riziku a komoditnímu riziku.“

Dodatek k Basel I umožnil výběr metody při stanovování tržního rizika. Buď se použila standardní metoda nebo metoda vnitřních modelů využití (kapitálové požadavky A či B).

1.5.3. Basel II

Basel II byl v přípravě již od roku 1999, kdy s ohledem na neustále měnící se finanční trhy bylo třeba zdokonalit předchozí koncept. Cílem BSBC bylo představit verzi konceptu, jež by pomohla stabilizovat finanční sektor. Basel II neboli Mezinárodní konvergence měření kapitálu a kapitálových standardů (International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards) byl představen veřejnosti v červnu roku 2006. Tento koncept je převážně zaměřen na podporu stability finančního systému, ale zabývá se také vytvářením zdravého konkurenčního prostředí na finančním trhu a zvýšení odpovědnosti vedoucího útvaru bank.³⁵

Cookův poměr se s nastupujícím konceptem nezměnil. Změny, které Basel II přinesl, zahrnuje jinou metodu stanovení kapitálových požadavků vzhledem k úvěrovému riziku bankovního portfolia, kdy se přiklonilo k přesnějšímu vymezení úvěrového rizika podle schopnosti jednotlivých subjektů splácet své závazky.³⁶ KP tohoto konceptu se od Basel I liší v zahrnutí kapitálového požadavku k operačnímu riziku (kromě rizik zahrnutých v předchozím konceptu).

³⁴ VALOVÁ, I., PÁNEK, D. Bankovní regulace a dohled. 2. Vydání. Brno, Masarykova univerzita, 2008. str. 32.

³⁵ Česká národní banka. Nový koncept kapitálové přiměřenosti [online], [cit. 2014-11-10]. Dostupné z http://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/regulace_a_dohled_v_oblasti_financniho_trhu_ii/novy_koncept_kapitalove_primerenosti_basel_ii.html

³⁶ VALOVÁ, I. Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010 str 28

Mezi hlavní cíle, jež chce Basel II dosáhnout, patří především.³⁷

- zajištění vyšší míry bezpečnosti a stability finančního sektoru;
- využívání podrobnějších pravidel při řízení rizik a výpočet regulatorního kapitálu;
- snaha o to, aby se na rizicích jednotlivých bank podílel i stát.

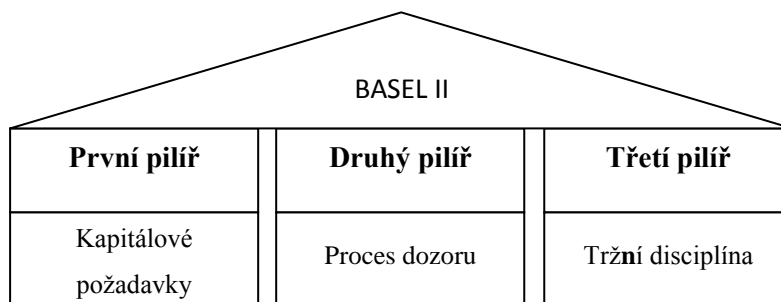
Tři pilíře Basel II

Dále nastala změna ve struktuře konceptu. Basel II stojí na třech pilířích. První pilíř, jenž vychází z předchozího konceptu, zahrnuje kapitálový požadavek pro úvěrové, tržní a také operační riziko. Nově také tento pilíř poskytuje bankám možnost si vybrat z většího množství metod pro měření rizik.³⁸

Druhým pilířem je proces dozoru, jehož prioritou je zajištění dostatečného množství kapitálu a kompetentního dozoru, jež bude na banku dohlížet. Také zahrnuje určitou zpětnou vazbu, která zaručuje snadnější cestu ke zlepšení celého systému.

Třetím pilířem je tržní disciplína, jež se zabývá zejména oprávněnou publikací informací v pravidelných termínech. Tato změna nabízí klientům banky hlubší pohled do problematiky bankovních aktivit.³⁹

Schéma č. 1 Struktura konceptu Basel II

Zdroj: vlastní

³⁷ VALOVÁ, I. *Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010 str. 18

³⁸ VALOVÁ, I., PÁNEK, D. *Bankovní regulace a dohled*. 2. vydání. Brno, Masarykova univerzita, 2008, s. 117

³⁹ VALOVÁ, I. *Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010 str. 20-21

Novými metodami pro zjištění úvěrového rizika jsou:

- a) Standardizovaný přístup (standardised approach), tedy soubor pravidel pro měření úvěrového rizika navržených v rámci norem Basel II. V rámci tohoto přístupu banky používají k vyhodnocení požadovaného kapitálu k úvěrovému riziku externí ratingové agentury.⁴⁰
- b) Metoda podle přístupu IRB (Internal rating based), kdy dochází k odhadům rizikivosti dlužníků přímo bankou, se používá za předpokladu, že banka dodržuje všechny příslušné postupy a nařízení. Banka si tak může sama nastavit kapitálovou vybavenost.⁴¹

Výpočet KP

$$KP_{CR,MR,OR} = RC / [RWA + 12,5 * (B + C)] \geq 0.08$$

kde: $KP_{CR,MR,OR}$ – KP

RC- regulatorní kapitál (Tier 1+Tier 2+Tier 3 využitý) snížený o odčitatelné položky

RWA- rizikově vážená aktiva

B- kapitálový požadavek k tržnímu riziku

C- kapitálový požadavek k operačnímu riziku

Součet hodnot Tier 2 a Tieru 3 by neměl být vyšší než hodnota Tier 1, přičemž kapitál banky musí být tvořen nejméně z 50% základním kapitálem. Tier 3 je určen pro pokrytí kapitálového požadavku k tržnímu riziku. Naproti tomu kapitálový požadavek k úvěrovému riziku je pokrýván z kapitálu Tier 1 a Tier 2.⁴²

Nevýhody Basel II

Někteří odpůrci KP se staví přímo proti nařízení držet určité množství kapitálu kvůli zajištění stability a schopnosti pokrýt svá rizika. Namítají, že pro vyjádření finanční síly banky stačí vlastní kapitál. Dále tomuto konceptu vytýkají nadměrné využívání externích ratingů, obtížnost kvantifikace operačního rizika, přílišné množství předpisů

⁴⁰ CIPRA, T. *Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. Praha: Ekopres, s.r.o.,2002. str. 166

⁴¹ CIPRA, T. *Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. Praha: Ekopres, s.r.o.,2002. str. 160-161

⁴² CIPRA, T. *Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. Praha: Ekopres, s.r.o.,2002.str. 141

okolo Basel II či jeho procykličnost⁴³ – „kapitálové požadavky mají tendenci kolísat v závislosti na hospodářském cyklu, tj. při hospodářském růstu klesají a při hospodářském poklesu rostou.“⁴⁴

1.5.4. Basel III

Globální krize následující po krachu Lehman Brothers odhalila významné nedostatky v předchozím konceptu. Se záměrem vyvarovat se těchto mezer a hlavně snížit pravděpodobnost budoucích krizí byla v prosinci roku 2010 publikována finální verze nových pravidel – Basel III. Tato revize mezinárodních standardů KP byla schválena na summitu G-20 v listopadu 2010.⁴⁵

Mezi cíle Basel III patří:⁴⁶

- zlepšit schopnost bankovního sektoru ustát šoky plynoucí z finančního a ekonomického napětí jakékoliv příčiny;
- zlepšit řízení a správu rizik (adekvátní pokrytí rizik vztahujících se k rozvahovým a hlavně k podrozvahovým položkám);
- posílit bankovní systém a zvýšit ukázněnost bank;
- posílit transparentnost a zveřejňování informací bank.

Změny oproti Basel II

Kapitálová složka Tier 1 už nezahrnuje položky, jako je například odložená daň. Důvodem je úmysl zvýšit kvalitu a průhlednost kapitálové základny. Dále bylo zavedené pravidlo zakazující vyplácet dividendy či bonusy, pokud je banka ve finančních problémech (proticyklické opatření). Nově je do Basel III zakomponován kapitálový požadavek, jenž nevyžaduje ohodnocení rizik – pákový poměr (Leverage ratio).

⁴³ VALOVÁ, I. *Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010 str. 35

⁴⁴ Rada Evropské Unie. Finanční trhy: jak omezit procykličnost [online] [cit. 2014-10-16]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/homepage/showfocus?focusName=financial-markets-how-to-reduce-procyclicality&lang=cs>

⁴⁵ Deutsche Bank AG. Annual Report 2013 [online] [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: https://www.deutsche-bank.de/medien/en/downloads/Deutsche_Bank_Annual_Report_2013_entire.pdf

⁴⁶ JUROŠKOVÁ, L. *Bankovní regulace a dohled*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2012, str. 76

V předchozím konceptu fungoval pouze jako doplňující kapitálový požadavek. Další změnou je vznik nových poměrových ukazatelů a to „*liquidity coverage ratio*“, jenž se zaměřuje na monitoring likvidity finanční instituce a „*net stable funding ratio*“, jehož náplní je přiměřené financování všech aktivních obchodů.⁴⁷

Přestože Basel III stále požaduje minimální míru KP na 8%, zavádí taktéž dvě nové úrovně kapitálových rezerv, jež doplňují stávající míru.⁴⁸

- Kapitálový konzervační polštář (*conservation buffer*)- je stanoven na 2,5%. Důvodem jeho existence je zajištění pokrytí narůstajících ztrát v období ekonomických problémů bankovního sektoru.
- Proticyklický polštář- tedy zmírnění procykličnosti. Basel III se touto změnou snaží chránit bankovní sektor v období ekonomického růstu. Tento kapitálový polštář může být taktéž stanoven až na hodnotu 2,5 % v případě, kdy dojde k markantnímu nárůstu úvěrů, což by mohlo vést k nebezpečí pro bankovní sektor.

*Třetím typem je rezerva založená na systémové významnosti, obvykle označovaná jako SIB (systemically important bank) buffer. Tato rezerva by měla být pro danou banku tím vyšší, čím vyšší makroekonomické ztráty by přineslo ohrožení banky nebo její pád.*⁴⁹

1.5.5. Směrnice č. 2013/36/EU

Směrnice o kapitálových požadavcích - Capital requirements directive IV (dále jen CRD IV) je legislativní balíček EU zahrnující pravidla obezřetného podnikání bank, stavebních spořitelů a investičních podniků. EU oficiálně zveřejnila tento balíček v Úředním věstníku Evropské unie dne 27. června 2013. Je to text navazující na předchozí koncepty týkající se kapitálového požadavku. Tato směrnice je vytvořena z:

- CRR (Capital Requirements Regulation), tedy regulace, jež jsou přímo aplikovatelné na podniky v celé EU;

⁴⁷ VALOVÁ, I. *Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010 str. 36

⁴⁸ JUROŠKOVÁ, L. *Bankovní regulace a dohled*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2012, str.76-77

⁴⁹ Česká národní banka. Zpráva o finanční stabilitě 2013-2014 [online] [cit. 2014-09-29]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2013-2014/fs_2013-2014.pdf

- CRD- směrnice, která musí být prováděna v souladu s vnitrostátními právními předpisy.

Úvěrové instituce musí mít pro svou činnost odpovídající kapitál. Jednou z primárních funkcí národních institucí zabývajícím se dohledem je zajistit, aby byly instituce dostatečně kapitálově vybaveny. O tom, co se započítává do kapitálu pro účely dohledu, se dozvíme z druhé části CRR, který uvádí, že existují 3 různé druhy kapitálu:

- kmenový kapitál Tier 1 (CET);
- vedlejší kapitál Tier 1;
- doplňkový kapitál Tier 2.

CRR určuje nejen to, co se považuje za kapitál pro účely bankovního dohledu, ale i minimální výši kapitálu, který musí být držený na krytí rizik. Toto nařízení upřesňuje, jak mají být stanoveny minimální kapitálové požadavky pro jednotlivé druhy rizik, zejména úvěrové, tržní a operační.

CRR obsahuje dva již zmíněné alternativní přístupy k výpočtu dostatečné míry vlastních prostředků na úvěrové riziko, tzn. standardizovaný přístup úvěrového rizika (CRSA) a přístup založený na interním ratingu (IRBA). Instituce působící v rámci IRB mohou za určitých podmínek nejen odhadnout pravděpodobnost selhání, ale také můžou vyčíslit ztrátu spojenou s tímto selháním.

CRD IV je určen k provedení konceptu Basel III v EU. Toto opatření zahrnuje rozšířené požadavky na:

- kvalitu a množství kapitálu;
- podklady pro nové požadavky na likviditu a pákový poměr;
- nová pravidla pro riziko z protistrany;
- nové makrobezpečnostní standardy včetně proticyklické kapitálové rezervy a kapitálové rezervy pro systémově důležité instituce.⁵⁰

⁵⁰Bank of England. Capital Requirement Directive [online] [cit. 2014-09-29]. Dostupné z: <http://www.bankofengland.co.uk/pr/pages/crddiv/default.aspx>

„Pákový poměr se zavádí jako alternativa ke kapitálové přiměřenosti za účelem velkého „nárůstu“ bilance a podrozvahy (nezávisle na jejich rizikovosti)⁵¹. Je definován jako podíl kapitálu obsaženém v Tier 1 a průměrných konsolidovaných aktiv banky (netýká se to rizikově vážených aktiv), vyjádřený v procentech. Výbor předpokládá, že bude v období od 1. ledna 2013 do 1. ledna 2017 požadovat minimální požadavek v hodnotě 3%. Podle Výboru představuje pákový poměr zásadní roli ve vztahu ke kapitálu založeném na analýze rizik.⁵²

Jak už bylo podotknuto, CRV IV úzce souvisí s nařízením CRR. Důležitá oblast obezřetnostních požadavků, jež interpretuje, vychází z konceptu Basel III a dále ho rozšiřuje. „Směrnice CRD IV a nařízení CRR společně vytvářejí právní rámec přístupu k příslušným činnostem, rámec dohledu a obezřetnostní pravidla pro instituce. Obecné obezřetnostní požadavky stanovené v nařízení CRR doplňují individuální požadavky, o kterých rozhoduje orgán dohledu v důsledku svého průběžného výkonu dohledu nad každou jednotlivou institucí. Nařízení CRR se vykládá ve spojení se směrnicí CRD IV.“⁵³

CRD IV zahrnuje požadavek na minimální poměr kmenového kapitálu Tier 1 (Common Equity Tier 1, CET 1) ve výši 4,5%, přičemž celková složka Tier 1 neklesne pod 6% a stále se musí dodržovat Cookův poměr 8%.⁵⁴

⁵¹ Měšec. Jak Basel III reguluje obchodní banky [online] [cit. 2014-09-29]. Dostupné z <http://www.mesec.cz/clanky/jak-basel-iii-reguluje-obchodni-banky/>

⁵² Bank for International Settlements. Basel III leverage ratio framework and disclosure requirements [online] [cit. 2014-09-29]. Dostupné z <http://www.bis.org/publ/bcbs270.pdf>

⁵³ Česká národní banka. Časté otázky a odpovědi- směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR) [online] [cit. 2014-09-29]. Dostupné z https://www.cnb.cz/cs/faq/caste_otazky_a_odpovedi_smernice.html#2

⁵⁴ Barclays PLC. Annual Report 2012 [online] [cit. 2014-10-09]. Dostupné z <http://www.barclays.com/content/dam/barclayspublic/docs/InvestorRelations/AnnualReports/AR2012/2012-barclays-bank-plc-annual-report.pdf>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2. Analýza vývoje kapitálové přiměřenosti v České republice

2.1. Bankovní sektor ČR

Bankovní sektor ČR je dvoustupňový a univerzální. Centrální bankou je Česká národní banka (dále pouze ČNB), která vykonává regulační i kontrolní činnost nad bankovním sektorem od dubna roku 2006. V českém bankovním sektoru bylo k 24. 10. 2014 45 bank, z toho 15 poboček zahraničních bank a 5 stavebních spořitelů.⁵⁵ Bankovní sektor ČR je stabilní, což je dáno dostatečnou mírou kapitálové vybavenosti. KP celého sektoru činila k 30. 6. 2014 18,0 %. Kapitál domácích bank je složen zejména složkou Tier 1, jež nejlépe dokáže přijmout ztráty (KP složená pouze ze složky Tier 1 dosáhla v roce 2013 16,9%). Ve většině případů dosahuje hodnota kapitálové přiměřenosti téměř dvojnásobku, jak vidíme v tabulce č. 1, která znázorňuje výsledky k 31.12 jednotlivých let u tří nejsilnějších bank v českém bankovním sektoru.

2.2. Vývoj KP

Požadavek pro dodržování minimální 8% míry KP byl aktuální již od 1. ledna 1993, kdy ČNB přijala pravidla KP prostřednictvím opatření Státní banky Československé č. 97/1992/03 Sb. a to i přesto, že Česká republika nebyla členem BSBC (je tomu tak dodnes). Několik let poté se kvůli předpokládanému připojení České republiky k EU muselo přistoupit k určitým změnám, aby se dosáhlo sjednocení pravidel KP. Výsledek těchto změn je obsažen v Opatření ČNB o kapitálové přiměřenosti, jež je platné od 1. 4. 2000. Přestože byl koncept Basel II publikován již v roce 1998, do českého právního systému byl implementován až téměř o deset let později, dne 1. 7. 2007, prostřednictvím vyhlášky č. 123/2007 Sb. o pravidlech obezřetného podnikání obchodních bank, spořitelních a úvěrových družstev a obchodníků s cennými papíry.⁵⁶ Všechny banky pak začaly dodržovat KP podle tohoto konceptu od 1. ledna 2008.

Podle nového konceptu Basel III je stanovena povinnost pro banky držet kapitálový polštář, což zejména to platí v případě systematických bank. Systematickými bankami

⁵⁵ Česká národní banka. Celkový přehled počtu subjektů ke dni 24.10.2014 [online] [cit. 2014-10-24]. Dostupné z: http://apl.cnb.cz/apljerrsdat/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2

⁵⁶ VALOVÁ, I., *Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010 str. 23-24

rozumíme ty banky, jež si stát nemůže dovolit nechat padnout a v době nouze jim musí pomoci. V České republice jsou těmito bankami tři největší banky - Československá obchodní banka, Komerční banka a Česká spořitelna. Životnost a ziskovost těchto bank má vliv na celou českou ekonomiku.

Tabulka 1 Výroční výsledky KP u nejsilnějších bank

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ČSOB	n/a	8,65%	12,3%	16,5%	13,6%	14,4%	15,6%
Komerční banka	10,10%	12,13%	14,08%	15,27%	14,61%	14,66%	15,81%
Česká spořitelna	9,39%	9,93%	12,24%	14,14%	13,64%	16,09%	18,58%

Zdroj: Výroční zprávy u jednotlivých bank

Jak můžeme vidět, ukazatel kapitálové přiměřenosti má vzestupnou tendenci. Výjimkou je rok 2011, kdy došlo k snížení. „Ukazatel kapitálové přiměřenosti bankovního sektoru ČR v roce 2011 stagnoval, resp. se velmi mírně snížil celkově o 0,26 procentního bodu na 15,26%, zejména vlivem pomalejšího navyšování regulatorního kapitálu o 4,9% při vyšším tempu růstu rizikově vážených expozic (6,7 %) a při stejném vývoji kapitálových požadavků (6,7 %).“⁵⁷

V případě Basel III se počítá se zvolnou implementací do bankovního sektoru do roku 2019. S přechodem na nový koncept banky počítají s navýšením kapitálového požadavku o dva nové kapitálové polštáře- kapitálový konzervační a proticyklický, jenž mají shodně míru 2,5%. První z nich by měl být zakomponován do limitu KP do roku 2019, tudíž by cílový limit byl 10,5%. Důvodem vzniku proticyklického polštáře je snaha o zmírnění dopadu ztrát. Finální požadovaná hodnota tedy bude 13%, přičemž, jak se posléze přesvědčíme, už v dnešní době je většina bank v tuzemsku schopna dostát tohoto limitu.

Koncept Basel III zavedl dva nové ukazatele: ukazatel krytí likvidity, jenž by podle plánu měl být zaveden 1. ledna 2015 a druhý – ukazatel čistého stabilního financování – bude zakomponován do opatření bank od 1. ledna 2018.⁵⁸

⁵⁷ Česká národní banka. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2011 [online] [cit. 2014-10-25]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2011_cz.pdf

⁵⁸ Měšec. Jak Basel III reguluje obchodní banky [online] [cit. 2014-09-29]. Dostupné z <http://www.mesec.cz/clanky/jak-basel-iii-reguluje-obchodni-banky/>

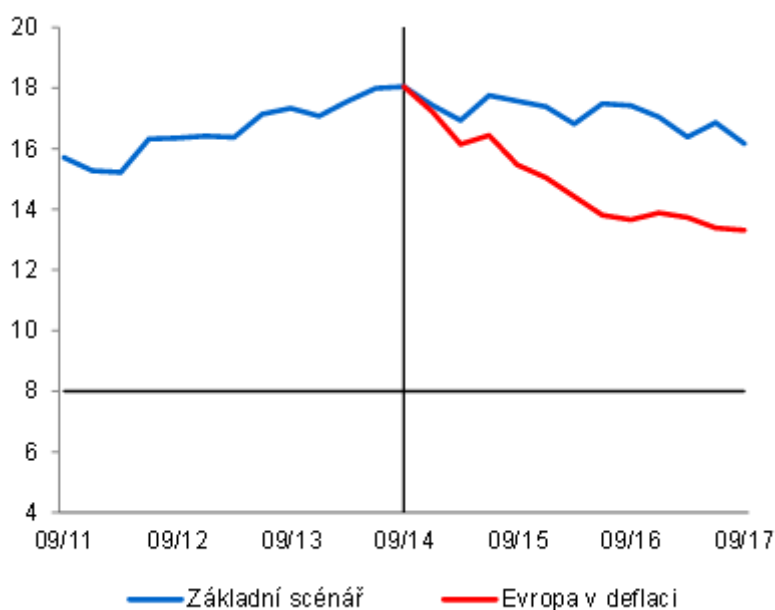
Český bankovní sektor dlouhodobě vykazuje, že je díky kvalitnímu kapitálu obsaženém v Tier 1 odolný. Právě odolnost celého bankovního sektoru je v pravidelných intervalech prováděna pomocí zátěžových testů.

2.3. Zátěžové testy

Zátěžové neboli stresové testy jsou vedeny ČNB a prováděny již od roku 2004, kdy byly zveřejňovány jednou ročně prostřednictvím Zprávy o finanční stabilitě. Česká republika se tak prostřednictvím ČNB stala jednou z prvních zemí, kde se takové testy začaly provádět (později byly zakotveny v konceptu Basel II). Zátěžové testy zjišťují, do jaké míry je bankovní systém odolný vůči nepříznivému vývoji ekonomiky. Výsledky těchto testů utvoří představu o tom, jak dobře a efektivně jsou banky zajištěny proti možným rizikům. V současné době je ČNB zveřejňuje každé pololetí v už zmíněné Zprávě o finanční stabilitě a také v krátké zprávě na začátku prosince (je tomu tak od poloviny roku 2012). Koncepce stresových testů je stále ve vývoji a všechny změny, které testy způsobí, stejně jako metody testů, jsou zaznamenány do zprávy od ČNB. Výsledky testů jsou vykazované pro celkový bankovní sektor, ne pro jednotlivé banky. Přesto se jednou ročně (obvykle v červnu) ve zprávě objeví ty banky, jež jsou v ohrožení, jelikož nesplňují minimální míru KP. U těchto případů ČNB určuje objem kapitálu, jenž je potřebný k vyrovnaní KP. Tomuto kapitálu se říká kapitálová injekce. Každý zátěžový scénář je navrhován s ohledem na vnější vlivy a rizika působící na bankovní sektor. Celý bankovní sektor je podroben základnímu a zátěžovému scénáři.⁵⁹ Na grafu 1 vidíme, jak by probíhal vývoj KP za určitých nepříznivých scénářů.

⁵⁹ Česká národní banka. Zátěžové testy [online] [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/zatezove_testy_otazky_a_odpovedi.html

Graf 1: Vývoj KP dle alternativních scénářů

Zdroj: Zátěžové testy ČNB za rok 2014⁶⁰

Z poslední výsledků zátěžových testů z listopadu 2014 vyplývá, že z celkového pohledu je na tom bankovní sektor České republiky příznivě. Podle krizového scénáře, jenž předpokládá alternativu, zahrnující recesi následovanou deflací, by se dostalo do potíží 11 tuzemských bank, jež by při snaze dosáhnout stanoveného limitu 8% musely získat nový kapitál v hodnotě 15 miliard Kč. Přesto by ani v tomto případě nebyla míra KP v celkovém měřítku nižší než 12%.⁶¹ Tuzemský bankovní sektor je podle nejnovější Zprávy o finanční stabilitě „dobře kapitalizován jak z pohledu kapitálové přiměřenosti, tak pákového poměru, a je tak připraven i na přísnější kapitálovou regulaci související s novými evropskými předpisy.“⁶² Těmito novými evropskými předpisy je myšlena nová směrnice CRD IV, jenž souvisí s Basel III.

⁶⁰ Česká národní banka. Zátěžové testy. [online] [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zatezove_testy/2014/zatezove_testy_vy_sledky_2014_3q.pdf

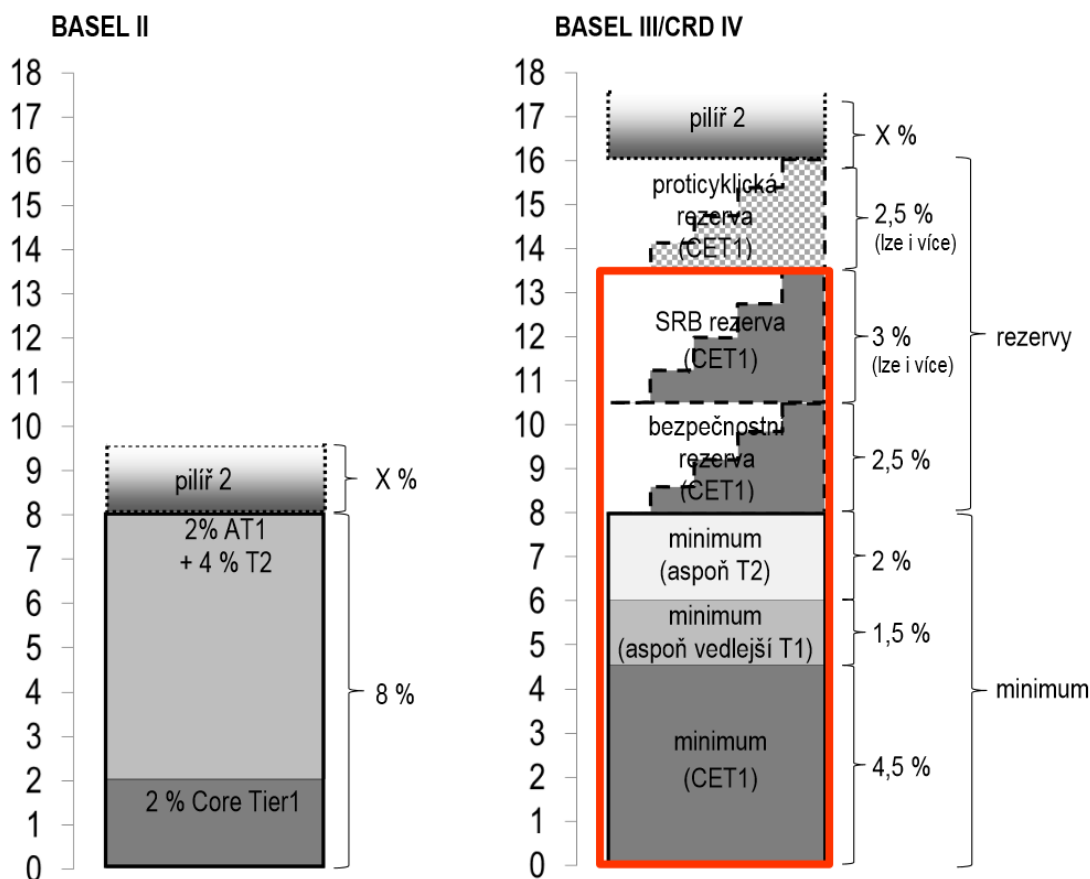
⁶¹ Kurzy.cz. Stress testy ČNB: Domácí sektor je silný a odolný [online 2014-10-05] Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/zpravy/367661-stress-testy-cnb-domaci-bankovni-sektor-je-silny-a-odolny/>

⁶² Česká národní banka. Zpráva o finanční stabilitě. [online 2014-10-08] Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2013-2014/fs_2013-2014_financni_sektor.pdf

2.4. Vliv směrnice CRD IV

Schéma č. 2 znázorňuje změny, jež obsahuje Basel III a směrnice CRD IV, oproti předchozímu Basel II.

Schéma č. 2 Změny mezi Basel II a Basel III/CRD IV

Zdroj: ČNB⁶³

„Směrnice CRD IV dává členským státům možnost požadovat po bankách již od roku 2014 vytváření a udržování tří typů rezerv. Jde o tzv. bezpečnostní rezervu, dále o rezervu ke krytí systémového rizika a nakonec o proticyklickou kapitálovou rezervu. ČNB se rozhodla uplatnit požadavky na tyto rezervy již v průběhu roku 2014. Přístup ČNB k jednotlivým rezervám je diferencovaný. V případě bezpečnostní kapitálové rezervy ČNB jde od počátku o její plošnou aplikaci na všechny instituce v plné výši 2,5 % kmenového kapitálu Tier 1. Rezerva ke krytí systémového rizika se týká pouze čtyř institucí. Pokud jde o proticyklickou kapitálovou rezervu, bankovní rada ČNB při prvním nastavení sazby proticyklické kapitálové rezervy ke konci srpna 2014 rozhodla nastavit ji na nulové úrovni

⁶³ Česká národní banka. Kapitálová vybavenost českého finančního sektoru [online 2014-10-08] Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/frait_20141107_kpmg.pdf

s tím, že banky budou aplikovat nulovou úroveň této sazby i v období nejbližších dvou letech.⁶⁴

Dále je v celém bankovním sektoru aktuální požadavek dodržovat bezpečnostní rezervu 2,5% CET1 od července roku 2014.⁶⁵

2.5. Struktura kapitálu českého bankovního sektoru

V následující tabulce můžeme vidět strukturu kapitálu bankovního sektoru z let 2011 až 2013.

Tabulka 2: Struktura kapitálu bankovního sektoru (v mld. Kč)

	2011	2012	2013
A. Tier 1	282,0	311,6	361,7
Splacený ZK zapsaný v OR	85,0	87,8	94,3
Splacené emisní ážio	36,8	41,1	50,8
Rezervní fondy a nerozdělený zisk	175,9	201,6	233,5
povinné rezervní fondy	30,3	31,6	43,6
ostatní fondy z rozdělení zisku	11,0	11,3	12,0
nerozdělený zisk předchozího období	135,1	159,7	178,9
zisk za účetní období po zdanění	0,0	0,0	0,0
neuhrazená ztráta předchozího období	0,3	1,0	1,0
další přičitatelné položky	0,0	0,0	1,1
Odečitatelné položky od Tier 1	15,8	18,9	18,1
ztráta běžného období	0,7	0,8	0,7
Goodwill	2,7	2,7	2,7
nehmotný majetek jiný než goodwill	11,7	12,7	11,9
vlastní akcie	0,7	2,6	2,6

⁶⁴ Česká národní banka. Co směrnice CRD IV upravuje? [online 2014-10-08] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/caste_otazky_a_odpovedi_smernice.html#2

⁶⁵ Česká národní banka. Kapitálová vybavenost českého finančního sektoru [online 2014-10-08] Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/frait_20141107_kpmg.pdf

Ostatní	0,0	0,1	0,2
B. Tier 2	30,7	16,4	14,1
Podřízený dluh	28,0	15,9	11,9
Ostatní kapitálové fondy	2,6	0,5	2,2
Odečitatelné položky od Tier 1 a Tier 2	9,1	7,0	7,6
Kapitálové investice nad 10% do bank a finanční investice	3,0	0,6	0,9
Kapitálové investice do 10% do bank a finanční investice	0,0	0,0	0,0
Ostatní	6,2	6,5	6,6
C. Tier 3	0,0	0,0	0,0
Kapitál celkem	303,5	320,9	368,2

Zdroj: Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem, ČNB 2012

Z tabulky můžeme vyčíst, že hodnota složky Tier 1 pokračuje ve vzestupné tendenci (nárůst o 50,1 mld. Kč oproti roku 2012 a dokonce 79,7 mld. Kč oproti roku 2011). Je tomu tak i přes zvyšující se hodnotu odčitatelných položek, zejména díky rezervním fondům a nerozdělenému zisku. Na druhé straně došlo u složky Tier 2 v roce 2012 oproti předchozím rokům k výraznému propadu. Je to důsledkem poklesu hodnoty podřízeného dluhu, jež zvyšuje hodnotu Tier 2. Kategorie kapitálu Tier 3 nebyla ani v roce 2013 (stejně jako v předchozích letech) v českém bankovním sektoru využívána.

V následující tabulce č. 3 jsou uvedeny hodnoty jednotlivého regulatorního kapitálu v průběhu posledních 8 let. Jak můžeme vidět, Tier 2 pokračuje i nadále v sestupném charakteru posledních let. „V průběhu roku 2013 se kapitál Tier 1 zvyšoval rychlejším tempem (o 16,1%) na 361,7 mld. Kč, zejména v důsledku posílení povinných rezervních fondů (o 12,0 mld. Kč) a navýšením nerozděleného zisku z předchozích období (o 19,2 mld. Kč). K navýšení regulatorního kapitálu přispělo rovněž splacené emisní ážio několika bank ve výši 9,8 mld. Kč.“⁶⁶ Opět můžeme vidět, že položka regulatorního kapitálu Tier 3 není využívána.

⁶⁶ Česká národní banka. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2013 [online 2014-10-08] Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2013_cz.pdf

Tabulka 3 Srovnání hodnot složek kapitálu v posledních letech (v mld. Kč)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tier 1	190,4	220,1	237,6	263,4	282,0	311,6	361,7
Tier 2	31,1	31,1	38,0	35,3	30,7	16,4	14,1
Tier 3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapitál celkem	212,0	231,0	264,7	289,4	303,5	321,0	375,8

Zdroj: ČNB

Přestože Česká republika není členem Eurozóny, zasahuje do různých jednání, jehož rozhodnutí ovlivňují i bankovní sektor České republiky. Například má ČNB svého zástupce ve skupině Basel Consultative Group, která spojuje země, jež nepatří do BCBS. Mezi činnostmi této skupiny jsou diskuze ohledně implementace Basel III či další směrnice související s KP. Dále se ČNB účastní jednání EBA (Evropský orgán pro bankovníctví) a ESRB (Evropská rada pro systémová rizika) ohledně vzniku bankovní unie svými připomínkami či návrhy, jež jsou orientované na ochranu českého bankovního sektoru. *„Jedním z cílů ČNB bylo dosáhnout takového stavu, který by umožnil národním orgánům dohledu ponechat si klíčové pravomoci pro zachování stability finančního systému jako celku.*

67

⁶⁷ Česká národní banka. Kapitálová vybavenost českého finančního sektoru [online 2014-10-08] Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/frait_20141107_kpmg.pdf

3. Analýza vývoje KP vybraných bankovních systémů Evropské Unie

K porovnání vývoje KP v České republice jsem si vybrala dva státy z Evropské Unie- Slovenskou republiku a Německo. Obě země spojuje kromě silné ekonomické spolupráce s Českou republikou také členství v Eurozóně a BSBC, tudíž jsou tyto státy povinné dodržovat jeho návrhy a doporučení.

3.1.Německo

3.1.1. Bankovní sektor

Německo je bankovním systémem, jenž je třístupňový (centrální banka a dva stupně obchodního bankovníctví) a univerzální. Tato univerzálnost spočívá v tom, že banky Německa jsou schopny vykonávat jak obchodní, tak investiční činnost. Centrální bankou je Deutsche Bundesbank, jež má šestnáct poboček – v každé spolkové zemi jednu. Bankovní instituce musí pro svou činnost disponovat vlastním kapitálem v hodnotě nejméně 5 000 000 Euro. Tyto bankovní organizace jsou zastoupené komerčními bankami, spořitelny, zemskými bankami s veřejnoprávním statutem a družstevními lidovými bankami.⁶⁸

Německo je členem BIS a instituce, jež ho zastupují, jsou Deutsche Bundesbank a BaFin (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht).⁶⁹

3.1.2. Regulace a dohled

BaFin neboli Federální finanční úřad pro dohled sdružuje pod jedinou střešou dohled nad bankami, poskytovateli finančních služeb, pojišťovny a obchodníky s cennými papíry. Je to autonomní instituce veřejného práva a je předmětem právního a technického dohledu spolkového ministra financí. Je financován z poplatků a příspěvků institucí, jež spadají pod jeho dohled. Jeho hlavním cíle je zajistit řádné fungování, stabilitu a integritu německého finančního systému, díky kterému mají být bankovní klienti, pojištěnci a investoři schopni důvěřovat finančnímu systému. Tato instituce vznikla dne

⁶⁸Bussinesinfo.cz. Německo: finanční a daňový sektor [online 2014-10-18] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nemecko-financi-a-danovy-sektor-19045.html>

⁶⁹Bank for international settlements. Basel Committee Membership [online 2014-11-08] Dostupné z: <http://www.bis.org/bcbs/membership.htm>

1. května 2002 sloučením Federálního bankovního úřadu pro dohled (Bundesausichtsamt für das Kreditwesen) s tehdejší federálním dozorcím úřadem pro cenné papíry (Bundesaufsichtsamt für den Wertpapierhandel) a Federálním dozorcím úřadem pro pojištění (Bundesaufsichtsamt für das Versicherungswesen).⁷⁰

Bafin spolupracuje na výkonu bankovního dohledu institucí s Deutsche Bundesbank podle paragrafu 7 zákona O Bankách a souvisejícího paragrafu 3 v Zákonu o dohledu platebních služeb. Dohoda je navržena tak, aby se předešlo zdvojení práce a zvyšování nákladů.

Jedním z primárních úkolů Bafin je zajistit, aby instituce, na něž dohlíží, byly přiměřeně vybaveny kapitálem. Rozdělení kapitálu pro účely dohledu se řídí § 10 O bankách (Kreditwesengesetz), který uvádí, že existují tři různé druhy kapitálu: základní, dodatkový a Tier 3.

3.1.3. KP Německa

Přechod z Basel I na Basel II

Nařízení o solventnosti (Solvabilitätsverordnung- SolvV), které vstoupilo v platnost dne 1. ledna 2007, nahradilo dřívější princip o základním kapitálu finančních institucí. Zatímco paragraf 10 Zákona o bankách spravuje, co je uznáno jako kapitál pro účely bankovního dohledu, toto nařízení určuje, jaká je minimální výše kapitálu, kterou musí instituce pod dohledem pro svou stabilitu držet. Dále obsahuje podrobná ustanovení o kapitálových požadavcích na úvěrové a jiné finanční instituce, a tím rozšiřuje rámec stanovený v Zákonu o bankách. Nařízení dále specifikuje, jak jsou určeny minimální požadavky na úvěrové, tržní a nově i operační riziko. Nařízení také obsahuje požadavky na zveřejňování informací, které mají instituce splňovat na základě 3. pilíře Basel II.⁷¹

Od roku 2008 Deutsche Bundesbank vypočítává a následně zveřejňuje míru KP podle zákona o bankách a nařízení o KP (SolvV), jež implementovala revidovaný kapitálový rámec Basilejského výboru z roku 2004 – tedy Basel II – do německého právního řádu.

⁷⁰Bafin. About Functions and History [online 2014-10-01] Dostupné z: http://www.bafin.de/EN/BaFin/bafin_node.html

⁷¹Bafin. Capital requirements of credit institution [online 2014-10-04] Dostupné z: http://www.bafin.de/EN/Supervision/BanksFinancialServicesProviders/CapitalRequirements/capitalrequirements_node.html

Basel 2,5

Basel 2,5 jsou návrhy basilejského výboru pro bankovní dohled, jež byly zveřejněny v červenci roku 2009, aby reformovaly rámec dohod Basel v důsledku finanční krize. Minimální kapitálové požadavky zahrnují především zavedení nových opatření pro tržní riziko, nových norem pro správu veřejných věcí, řízení rizik a kompenzace, stejně jako i zveřejnění požadavků, které se zaměřují na sekuritizaci. V EU byl Basel 2,5 implementován v rámci CRD II a III. Tyto přísnější pravidla dále vyžadovaly větší důraz na zveřejňování relevantních informací, které mohou předejít ztrátám a hospodářským šokům.⁷²

Přechod na Basel III

Od 31. prosince 2011 zahrnují výpočty KP německého bankovního sektoru znění kapitálových požadavků na obchodní portfolio a sekuritizačních pozic v souladu s dodatkem k Basel II, tedy směrnice o kapitálových požadavcích 3 (the Capital Requirements Directive 3-CRD III), což bylo implementováno do německého řádu prostřednictvím dodatku do bankovního zákona a nařízení KP.

Celkový regulatorní kapitál na základě platných předpisů se podle Basel III skládá z Tier 1, Tier 2. Tier 3 už není povolen.⁷³

Nedodržení minimálních kapitálových požadavků může mít za následek příkazy a nařízení ze strany BaFin a dalších regulátorů, které, jsou-li provedeny, by mohly mít přímý významný vliv na podnikání celého bankovního sektoru.

Evropská centrální banka

Německo se jako člen Eurozóny musí řídit podmínkami Evropské centrální banky (ECB). ECB provádí každý rok šetření, zda jsou banky schopné ustát nepředpokládané ztráty a jsou tedy stabilní. V závislosti na vzniku prvního pilíře bankovní unie, ECB zkoumala schopnost 130 velkých evropských bank ustát další krize, přičemž 26. října 2014 oznámila výsledky zátěžových testů bank Eurozóny. Podle nich těmito testy neprošlo 25 bank, přičemž jednou z nich byla i c Hypothekenbank. Jelikož však ECB při svých testech

⁷²Standard and Poors. Basel 2,5 increases the Squeeze on Investment Banking Returns [online 2014-10-03] Dostupné z:

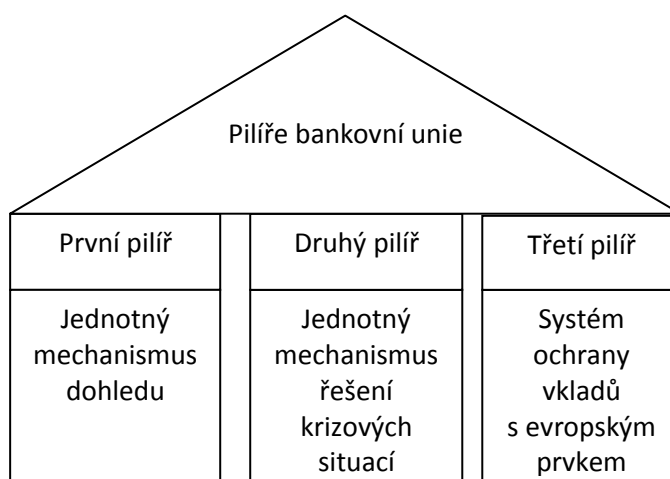
<http://www.standardandpoors.com/ratings/articles/en/us/?articleType=HTML&assetID=1245334380388>

⁷³Deutsche Bank. Annual report:Capital adequacy [online 2014-10-08] Dostupné z:

<https://annualreport.deutschebank.com/2012/ar/managementreport/riskreport/capitalmanagement/capitaladequacy.html>

použila data z konce roku 2013, zvládla tato německá banka v mezičase chybějící kapitál doplnit. Podle výsledků šetření ECB oznámila, že rozvahy všech zúčastněných institucí na území Německa jsou v pořádku a že jsou banky schopny ustát i vážné hospodářské poklesy. Přesto se musí mít německé banky na pozoru a měly by nadále usilovat o zlepšení své kapitálové pozice a ziskovosti, a to zejména ve vztahu k mezinárodní konkurenci.⁷⁴

Schéma č. 3: Struktura bankovní unie

Zdroj: vlastní

ECB převzala podle plánu dozorčí roli nad největšími evropskými bankami a rozhoduje tudíž nad opatřeními k nápravě nedostatečné KP těchto bank s platností od 4. listopadu 2014 prostřednictvím SSM.

Jednotný evropský mechanismus dohledu

Jednotný evropský mechanismus dohledu (European Single Supervisory Mechanism- SSM), jenž spadá pod ECB, bude fungovat podle jednotných pravidel a vysokých standardů. Vznik SSM je klíčovým řešením zejména ve spojitosti se zlepšením finanční stability v hospodářské a měnové unii.⁷⁵

„SSM vytvoří nový systém bankovního dohledu sestávající z ECB a vnitrostátních příslušných orgánů zúčastněných členských zemí EU. Jedná se o členské země EU, jejichž

⁷⁴Bafin. Result of the comprehensive assessment for Germany [online 2014-10-16] Dostupné z: http://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Pressemitteilung/2014/pm_141026_comprehensive_assessment_en.html

⁷⁵Bafin. Annual report 2013 [online 2014-10-22] Dostupné z: http://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/EN/Jahresbericht/dl_annualreport_2013.pdf?__blob=publicationFile

měnou je euro, a o ty, jejichž měnou euro není, jež se nicméně rozhodly s SSM úzce spolupracovat.⁷⁶

V budoucnu se tak počítá se spoluprací ECB a BaFin při výkonu dohledu, přičemž se ECB zaměří na činnost významných institucí (mimo jiné na systémově významné banky). ECB bude dohlížet na 21 bankovních skupin v německém bankovním sektoru, mezi nimiž nechybí tři největší banky německého bankovního systému - Deutsche Bank s hodnotou aktiv 2 655 bilionů USD, Commerzbank, jejíž hodnota aktiv je 673 miliard USD a KfW Bankgruppe s 516 miliardami. Všechny tři banky mají své sídlo ve Frankfurtu.

Tabulka č. 4 KP tří největších bank Německa v posledních letech (v %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Deutsche Bank AG	11,6	12,2	13,9	14,1	14,5	17,1	18,5
Commerzbank AG	10,8	13,9	14,8	15,3	15,5	17,8	19,2
KfW Bankgruppe	11,9	10,1	11,7	14,7	17,8	20,6	22,3

Zdroj: Výroční zprávy jednotlivých bank

Bundesbank věří, že německé banky jsou na správné cestě ke splnění limitu kapitálu a likvidity na základě Basel III. Banky, jež se zúčastnily zátěžových testů, překročily cílový poměr kapitálu CET 1 o 7%. Tato skutečnost ukazuje k bezproblémové implementaci bez použití přechodných opatření. Osm největších bank má poměr CET 1 průměrně 8,3%, menší banky jsou na tom ještě lépe - v průměru 12,3%.

⁷⁶European Central Bank. Single Supervisory Mechanism [online 2014-10-18] Dostupné z: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>

3.2. Slovensko

Tento stát jsem si vybrala kvůli významným historickým i ekonomickým vazbám, které spojují Slovensko s Českou republikou. „*Slovensko je pro Českou republiku po Německu druhým nejvýznamnějším obchodním partnerem. Pro české firmy zde existuje řada příležitostí k investicím do energetiky, budování dopravní infrastruktury i dalších oblastí. Česko a Slovensko se navíc chtějí prosadit se svým zbožím na zahraničních trzích pod společnou značkou.*“⁷⁷

3.2.1. Bankovní sektor

Slovenský bankovní sektor je stabilní a rozvíjející se. Národní bankou se stala dnem vzniku samostatného slovenského státu Slovenská národná banka (dále jen SNB). Dne 1. ledna 2009 vstoupila Slovenská republika do Eurozóny, přičemž byl vytýčen konverzní měnový kurz 30, 1260 Sk za euro.⁷⁸ Během posledních pěti let rostla slovenská ekonomika rychleji než například v České republice či v Maďarsku. Podle Vladimíra Vaňá⁷⁹, hlavního analytika Sberbank Slovensko, získala slovenská ekonomika přijetí eura lepší možnost konkurenceschopnosti než jak je to u jeho sousedních států. Ve slovenském bankovním sektoru operuje 28 bank. Toto číslo zahrnuje i 14 zahraničních bank a 3 spořitelny.⁸⁰

3.2.2. Orgán dohledu

NSB je orgánem dohledu v oblasti bankovníctví, kapitálového trhu, pojišťovnictví a důchodového spoření od 1. ledna 2006. Tato integrace měla za následek zrušení Úřadu pro finanční trh. Důvodem této změny bylo posílit stabilitu finančního trhu, zabezpečit udržení důvěryhodnosti finančního trhu, ochranu klientů a respektování pravidel hospodářské soutěže. Jednou z oblastí dohledu byla také KP. Při vykonávání dohledu nad kapitálovým trhem je hlavním cílem NBS monitorovat dodržování pravidel pro obezřetné podnikání

⁷⁷ *Businessinfo.cz*. Slovenská ekonomika: blýskání na lepší časy [online 2014-10-22] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/slovenska-ekonomika-blyskani-na-lepsi-casy-53776.html>

⁷⁸ *Salveinvestments*. Konverzní kurz [online 2014-10-16] Dostupné z: <http://www.salveinvestments.sk/cz/aktuality/konverzny-kurz-301260-sk-za-euro/>

⁷⁹ *Peníze.cz*. Kam se hrabou Češi a Maďari [online 2014-10-22] Dostupné z: <http://www.penize.cz/svetova-ekonomika/278136-kam-se-hrabou-madari-a-cesi-slovaci-si-chvali-pet-let-eura>

⁸⁰ *Banky.sk*. Zoznam bank so sídlom v SR. [online 2015-04-06] Dostupné z: <http://banky.sk/zoznam-bank-na-slovensku/>

subjektů trhu a vyvozovat důsledky z jejich porušení, podporovat důvěryhodnost trhu a snižovat systémová rizika.

Dále má NSB na starosti od 2. ledna 2007 výběr výkazů o své podnikatelské činnosti od subjektů finančního trhu v oblasti obchodování s cennými papíry, kapitálového trhu, pojišťovnictví a důchodového spoření, jež se dále zpracovávají a hodnotí v rámci speciálního programového systému STATUS-DFT.⁸¹

SNB má být jako orgán dohledu výkonnou, odbornou, zodpovědnou a důvěryhodnou institucí, jenž je při rozhodování nezávislá. Má svého zástupce v Evropském orgánu pro bankovníctví (EBA), stejně jako předchozím Výboru evropských regulačních orgánů pro bankovníctví (CEBS), jenž byl nahrazen na začátku roku 2011.⁸²

3.2.3. KP Slovenska

Přestože Basilejský výbor navrhoval bankovním sektorům dodržování KP ve výši minimálně 8% již od počátku své existence, do slovenského právního systému byla tato povinnost implementována až prostřednictvím paragrafu 12 Zákona o bankách. Zpřesněna pak byla v roce 1994 pomocí opatření NBS č. 2. Význam KP je tam vysvětlen jako „kapitálová primeranosť má chrániť veriteľov banky a vkladateľov pred znehodnotením ich majetku.“⁸³ Během prvního roku po vzniku samostatného Slovenského státu dosáhl bankovní sektor výše KP 6,25%, čímž se ocitl na dobré cestě k dodržení minimálního poměru 8% KP určeného do konce roku 1996, což se také stalo. Banky, které vznikly před rokem 1991, měly povinnost dodržet minimálně 6,75% KP, zatímco ty banky, založené po roce 1991 musely dodržovat KP ve výši 8%. Všechny banky toto nařízení dodržely. Během tohoto období existovala výjimka při výpočtu KP pro transformující banky (například VÚB, a. s., IRB, a. s.), které mohly klesnout pod stanovený limit.

NBS udělila od 1. července 1997 všem bankám povinnost dostát KP ve výši 8%, přesto došlo ještě v tomtéž roce k nedodržení nařízení u čtyř bank (státní peněžní ústav a tři transformující se akciové společnosti). Proto se NBS zasadila o zhotovení

⁸¹ *Národná banka Slovenska*. Dohled nad finančním trhem. [online 2014-10-17] Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom>

⁸² *Národná banka Slovenska*. Evropský orgán pro bankovníctví. [online 2014-10-17] Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/medzinarodna-spolupraca/europsky-system-financneho-dohladu-esfs/europsky-organ-pre-bankovnictvo-eba>

⁸³ *SME.sk*. Kapitálová primeranosť banky chráni jej vkladateľov pre znehodnocením ich majetku. [online 2014-10-17] Dostupné z <http://www.sme.sk/c/2169272/kapitalova-primeranosť-banky-chrani-jej-vkladateľov-pred-znehodnotením-ich-majetku.html>

restrukturalizačních projektů, přičemž byly čtvrtletní závazné limity vytýčeny tak, aby byly banky schopné dodržet 8%-ní limit do konce roku 1999.

Nová direktiva Basel II byla implementována do právních norem v lednu 2007, prakticky se začala používat až od 1. ledna roku 2008. KP bankovních institucí v EU je regulována směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze 14. června 2006 o vzniku a vykonávání činností úvěrových institucí a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze stejného dne o kapitálové přiměřenosti investičních společností a úvěrových institucí.⁸⁴

V souvislosti s nově přijatými legislativními normami Basel III jsou banky připravené na spuštění striktnějších opatření týkajících se KP a likvidity a jsou si jisté, že bez větších problémů dostojí všechna nařízení vyplývající – jako je dodržování nařízené míry návratnosti kapitálu, výkonnosti portfolia a míry rizikovosti.

Stejně jako Německo je i Slovensko součástí Jednotného mechanismu dohledu, jenž je založen na vzájemné spolupráci mezi ECB a příslušnými vnitrostátními vykonavateli dohledu. Podle tohoto mechanismu se úvěrové instituce člení podle významnosti na více či méně významné. ECB bude dohlížet na výkon významných bank a SNB bude dohlížet na méně významné banky. Ve slovenském bankovním sektoru, stejně jako v jiných státech Eurozóny, se pro rozdělení těchto bank používá příslušná evropská legislativa. Při rozdělování je významný důraz kladen na tři systémové banky- těmi jsou Slovenská sporiteľňa, a.s., Tatra banka, a.s., Všeobecná úverová banka, a.s. (VUB). Právě tyto banky byly součástí stress testů, jež vykonávala ECB v posledních měsících. Kromě zmíněných bank budou náležet pod dohled ECB také banky, spadající do skupiny KBC Group – ČSOB a ČSOB stavebná spožitelná, a.s. – a do skupiny Sberbank Europe AG - Sberbank Slovensko, a.s. Důvodem výběru těchto tří bank je především důležitost bankovních skupin, do kterých tyto banky patří.⁸⁵

Tabulka č. 5 KP tří největších bank Slovenska v posledních letech (v %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská sporiteľňa	10,26	9,6	10,4	13,5	15,6	20,2	25,2

⁸⁴Národná banka Slovenska. Basilejské dohody o kapitáli a kapitálová primeranosť bánk v SR. [online 2014-10-29] Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2013/07-2013/06_biatic13-7_szpyrc.pdf

⁸⁵Finweb. Tri slovenské banky budú pod priamym dohľadom ECB [online 2014-10-17] Dostupné z: <http://finweb.hnonline.sk/spravy-zo-sveta-financii-126/tri-slovenske-banky-budu-pod-priamym-dohladam-ecb-631866>

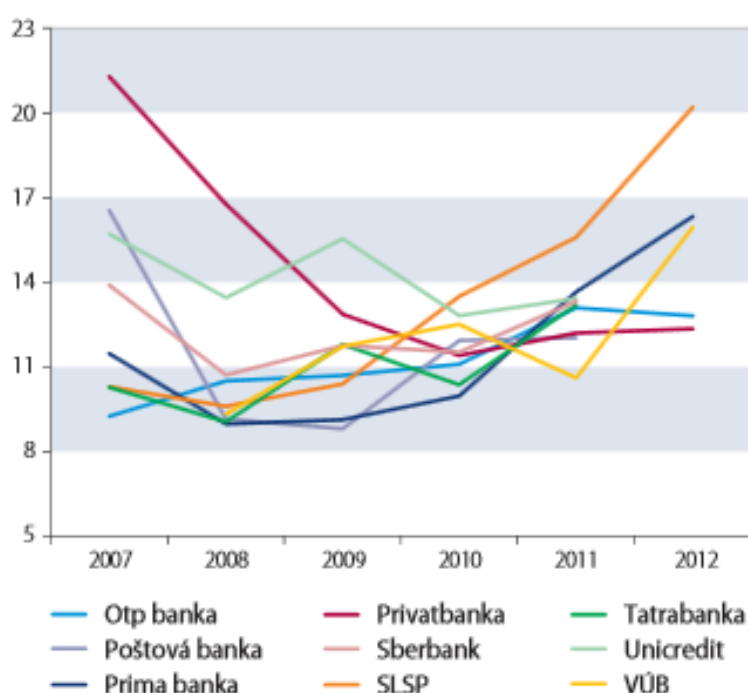
VUB, a.s.	N/A	9,1	11,7	12,5	10,6	15,95	16,7
Tatra Bank, a.s.	10,28	9,05	12,23	10,85	13,2	15,2	16,6

Zdroj: Vlastní zpracování podle výročních zpráv jednotlivých bank

Údaje uvedené v tabulce jsou za rok 2007 počítané podle konceptu Basel I. Všechny tři systematické banky nemají problém dostat minimální výše KP. V současné době disponují dokonce dvojnásobkem tohoto limitu.

Následující graf ukazuje vývoj KP nejen systémových bank ve sledovaném období.

Graf č. 2 KP slovenských bank mezi lety 2007 a 2013 (v %)

Zdroj: NBS ⁸⁶

Podle NBS došlo na konci roku 2013 ke snížení meziročního poklesu objemu podnikových úvěrů z důvodu nárůstu poptávky a zmírnění úvěrových standardů a marží bankami.⁸⁷ Hlavním důvodem dobrého finančního zdraví slovenských bank je podle bankovní asociace vedle konzervativního bankovního modelu a obezřetného bankovního dohledu také schopnost bank tvořit zisk. Více jak polovina zisku vytvořeného bankami na

⁸⁶ Národná banka Slovenska. Basilejské dohody o kapitáli a kapitálová primeranosť bánk v SR. [online 2014-10-06] Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2013/07-2013/06_biatic13-7_szpyrc.pdf

⁸⁷ Investujeme.sk. Kapitálová primeranosť bánk vlani vzrostla na 17,2%. [online 2014-10-02] Dostupné z: <http://www.investujeme.sk/kapitalova-primeranost-bank-vlani-vzrastla-na-17-2/>

Slovensku mezi lety 2008 až 2013 na Slovensku také zůstala, čímž posílila vlastní zdroje finančních institucí. I proto dosahují v současnosti banky podle asociace vysoké úroveň KP a excelují v zátěžových testech. Slovensko je státem, jenž dlouhodobě dosahuje vyrovnané stability bankovního sektoru. Stabilita bankovního sektoru je založená na vhodné likvidní pozici a příznivé ziskovosti.

Pro slovenský bankovní sektor bude mít směrnice Basel III pravděpodobně největší dopad v oblasti řízení dlouhodobých zdrojů. Ty by se z důvodu úprav potřebných pro zavedení rámce měly stát dražšími, což by mohlo mít dopad na cenu dlouhodobých úvěrů pro klienty. Z celkového pohledu je však slovenský bankovní sektor hodnocen jako zdravý a stabilní, proto se neočekává problém s adaptací nového rámce Basel III:

4. Hodnocení tří vybraných států

Na základě ukazatele KP je prakticky nemožné z kvalitativního hlediska posoudit úroveň konkrétních bank, zejména co se týče delších časových období a s ohledem na mezinárodní měřítko. Je to zejména proto, že se metodiky výpočtu KP často mění či dochází k rozdílům v terminologii v různých státech.

Tabulka č. 6 Srovnání KP tří vybraných států (v %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Německo	13,0	13,6	14,8	16,1	16,4	17,9	19,2
Slovenská republika	n/a	11,1	12,6	12,7	13,4	16,0	17,2
Česká republika ⁸⁸	11,50	12,3	14,1	15,5	15,3	16,4	17,1

Zdroj: European Banking Authority⁸⁹

Z uvedené tabulky je zřejmé, že všechny tři země s přehledem splňují požadavek vyplývající z metodiky Basel III týkající se minimálního limitu KP zahrnující kapitálový polštář ve výši 10,5%. KP má i nadále stoupající tendenci, což znamená, že jsou země hodnocené jako stabilní a schopné čelit ekonomickým šokům.

Pro samotné srovnání jsem se rozhodla použít nejsilnější banky jednotlivých států.

4.1. Vývoj KP České spořitelny

Česká spořitelna vypočítává KP jak na individuálním, tak na konsolidovaném základě. Já jsem pro hodnocení zvolila – stejně jako u ostatních bank – výpočet na konsolidovaném základě.

Tabulka č. 7 Kapitálové požadavky a KP České spořitelny (stanoveno podle kurzu k 21. 11.2014)

V mil. EUR	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
RVA	15 506,0	17 310,1	16 516,4	16 287,8	16 749,4	16 394,7	16 142,6

⁸⁸ Česká národní banka. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem [online 2014-10-26] Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/obecne/rozsirene-vyhledavani.jsp?cnb-search-area=czech-version&cnb-folder=%2Fcs%2Fobecne%2F&cnb-search-action-block=search&cnb-search-query=Zpr%C3%A1va+o+v%C3%BDkonu+dohledu+nad+finan%C4%8Dn%C3%ADm+trhem+>

⁸⁹ European Banking Authority. Aggregate Statistical Data [online 2014-10-26] Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/supervisory-convergence/supervisory-disclosure/aggregate-statistical-data>

Celkový regulatorní kapitál	1 456,1	1 719,1	2 021,1	2 302,9	2 284,9	2 637,3	2 999,9
KP	9,4%	9,9%	12,3%	14,1%	13,6%	16,1%	18,6%

Z tabulky je patrné, že Česká Spořitelna nemá problém dostát nařízení podle direktiv Basel II a III za celé sledované období. Od července roku 2007 se přešlo k užívání výpočtu KP podle Basel II. Během prvního sledovaného roku mělo – kromě změny konceptu Basel – vliv na pohyb KP zejména zahrnutí nerozdělené zisku z předchozího roku do regulatorního kapitálu v celkové hodnotě 4,4 mld. Kč.⁹⁰

Rok 2008 byl ve znamení prodeje podílu majetku v Pojišťovně ČS, což mělo za následek zrušení odpočtu kapitálové investice do pojišťoven v hodnotě 1,4 mld. Kč. Regulatorní kapitál byl tentokrát navýšen o 5,7 mld. Kč.⁹¹ Tyto dva krizové roky potvrdily kvalitu a stabilitu českého bankovního sektoru, kdy měla KP i nadále stoupající tendenci.

KP vzhledem k současným a budoucím činnostem je pravidelně vyhodnocována od roku 2009 v rámci procesu ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment). Proces hodnocení přiměřenosti vnitřního kapitálu vyjadřuje potřebu pokrýt všechny typy rizik, kterým banka čelí, vnitřním kapitálem. K celkovému kapitálu se přičte kapitálový polštář, jenž je následně komparován s dostupným vnitřním kapitálem. Pro každý typ rizika je vypočítán příslušný ekonomický kapitál. K standardním rizikům prvního pilíře (úvěrové a tržní riziko obchodní knihy a operační riziko) přidala Česká spořitelna ještě tržní riziko bankovní knihy a strategické a obchodní riziko. Tento proces se vykonává každé čtvrtletí a souvisejí s ním také zátěžové testy.

Z vývoje během roku 2009 je zřejmé, že přechod na Basel II bankovnímu sektoru pomohl. KP posílila o 214 procentních bodů. Kromě navýšení regulatorního kapitálu ze zisku z minulého roku a výplaty dividend měla výrazný vliv na sledovanou hodnotu i vydání dvou podřízených dluhů v celkové hodnotě 8,5 mld. Kč splatné v roce 2019, které byly částečně prodány během roku 2009.⁹²

⁹⁰ Česká spořitelna. Výroční zpráva 2007[online 2014-10-06] Dostupné z:http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/VZ_2007.pdf

⁹¹ Česká spořitelna. Výroční zpráva 2008[online 2014-10-06] Dostupné z:http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/VZ_2008.pdf

⁹² Česká spořitelna. Výroční zpráva 2009[online 2014-10-06] Dostupné z:http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/VZ_2009.pdf

Obdobně tomu tak bylo v roce 2010, kdy došlo kromě výplaty dividend (4,6 mld. Kč) a obsazení nerozděleného zisku z minulého roku (6,7 mld. Kč) také k emitaci podřízeného dluhu v hodnotě 1,0 mld. Kč se splatností v roce 2020.⁹³

Naopak v roce 2011 se míra KP zmenšila vlivem poklesu podřízeného dluhu. Kapitál klesl o 0,6 mld. Kč.⁹⁴

Během roku 2012 mělo na vliv KP zejména zahrnutí nerozděleného zisku z minulých let do regulatorního kapitálu v hodnotě 10,5 mld. Kč (zvýšení KP) a poté snížení kapitálu v podobě výplaty dividend akcionářům v hodnotě 4,6 mld. Kč.⁹⁵

Česká spořitelna během sledovaného období vykonávala svou činnost velmi obezřetně, což vedlo k nárůstu kapitálu o 38,9 mld. Kč, ale pouze o 3,4 mld. Kč kapitálových požadavků, tudíž bez větších problémů splnila minimální výši KP podle nařízení ČNB a BIS.

4.2. Vývoj KP Deutsche Bank

Následující tabulka obsahuje data zahrnující vývoj rizikově vážených aktiv a regulatorního kapitálu mezi sledovanými lety 2007 až 2013.

Tabulka č. 8 Kapitálové požadavky a KP Deutsche Bank AG (V mil. Eur)

Německo	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
RWA	328 818	307 732	273 476	346 204	381 246	333 605	300 369
Celkový regulatorní kapitál	38 049	37 396	37 929	48 688	55 226	57 015	55 464
KP	11,6%	12,2%	13,9%	14,1%	14,5%	17,1%	18,5%

V oblasti vývoje, implementace i testování kvality kapitálu a likvidity se Deutsche Bank se řídí všemi právními a regulačními požadavky. Skupina pro bankovní účely regulace na konsolidovaném základě zahrnuje všechny dceřiné podniky, jež jsou klasifikované jako banky, investiční společnosti, finanční podniky a na druhé straně

⁹³ Česká spořitelna. Výroční zpráva 2010 [online 2014-10-06] Dostupné z: http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/VZ_2010.pdf

⁹⁴ Česká spořitelna. Výroční zpráva 2011 [online 2014-10-06] Dostupné z: http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/vz_2011.pdf

⁹⁵ Česká spořitelna. Výroční zpráva 2012 [online 2014-10-06] Dostupné z: http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/vz_2012.pdf

nezahrnuje pojišťovny nebo společnosti mimo finanční sektor. Vlastní kapitál je počítáný podle IFRS účetních standardů, regulatorní kapitál podle doporučení vydaných BCBS.

Cílem skupiny bylo držet si během roku 2007 a 2008 položku Tier 1 mezi 8 a 9% podle direktivy Basel I, čehož bylo s přehledem dosaženo. Regulatorní kapitál Tier 3 se dlouhodobě netvoří a skupina tak splňuje hodnotu regulatorního kapitálu prostřednictvím Tier 1 a Tier 2. Už v prvním sledovaném roce dosahuje skupina 11,6% KP, což je výrazně více než je minimum požadované BIS.

Implementace konceptu Basel II do německého právního řádu měla negativní dopad na regulatorní kapitál a to zejména kvůli výši odčitatelných položek od Tier 1 a Tier 2. Minimální hodnota Tier 1 KP byla stanovena na 4% úvěrového a operačního rizika a 2,29% tržního rizika. Basel II (stejně jako posléze i Basel 2,5) vyžaduje odpočet goodwillu z kapitálu Tier 1. Na druhou stranu, německý zákon o bankovníctví (oddíl 64H) umožňuje částečné zahrnutí určitých součástí goodwillu do Tier 1. Přestože není goodwill zahrnutý v regulatorním kapitálu ani v poměrech KP, skupina využívá této přechodné situace ve svém hlášení o KP u německých regulačních orgánů.

Od 31. prosince 2011 přešla skupina na metodu výpočtu KP podle Basel 2,5. Hlavním rozdílem jsou pozměněné kapitálové požadavky na obchodní portfolio (zejména větší důraz na tržní riziko) a kapitálové požadavky týkající se sekuritizace v rámci CRD III.

V roce 2012 došlo k nárůstu 1,6 miliardy Eur na kmenovém kapitálu Tier 1 (CET 1). Důvodem bylo snížení položky pro odpočet kapitálu zahrnující sekuritizaci. Další nárůst kapitálu v hodnotě 0,8 miliardy Eur vznikl v důsledku snížené pozice kmenových akcií v pokladně. Pokles RVA v případě úvěrového rizika o 11,7% je výsledkem úsilí o snížení emisí vyplývajících z riskantních aktivit.

Podle německého zákona o bankách a pravidlech o solventnosti se v roce 2013 vyžadovalo, aby banka pokryla tržní riziko celkovým regulatorním kapitálem v hodnotě 3,8 miliardy Eur (v předchozím roce to bylo 4,2 miliardy Eur). Přechodná položka, jež je zahrnuta v regulatorním kapitálu i RVA, dosáhla v roce 2013 pouze 154 mil. Eur, na rozdíl od roku 2012, kdy to bylo 236 mil. Eur. Zvýšení kmenového kapitálu CET 1 o 577 milionů Eur bylo v tomto roce dáno především díky celkovým hrubým výnosům z vydávání akcií ve druhém čtvrtletí, které dosáhly 3 miliard Eur.

Skupina splnila regulatorní požadavky na KP v celém sledovaném období. Na rozdíl od dalších dvou bank došlo u Deutsche Bank ke snížení RVA o 28,4 miliard Eur. V případě regulatorního kapitálu se hodnota zvýšila o 17,4 miliard Eur.

4.3. Vývoj KP Tatrabanky

Tabulka č. 9 Kapitálové požadavky a KP Tatrabanky (v mil. EUR)- konsolidovaný základ

Tatra bank	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
RVA	5 005,6	6 672,3	6 421,3	7 090,5	6 417,8	5 605,2	5 388,5
Celkový regulatorní kapitál	514,7	603,7	785,0	769,0	849,6	853,5	894,6
KP	10,3%	9,05%	12,2%	10,8%	13,2%	15,2%	16,6%

KP za rok 2007 byla počítána podle metodiky Basel I, přičemž hodnoty jsou přepočteny podle konverzního kurzu 30,1260 SVK/Euro.

V roce 2008 byl bankovní sektor značně ovlivněn působením hospodářské krize, jež vypukla v předchozím roce. Přesto byl dopad stejně jako v České republice jen mírný. Důvodem byla především provázanost obchodních aktivit bank na domácí ekonomiku a jen minoritního podílu zahraničně-orientovaných obchodních aktivit. Bilance bankovního sektoru si dokázala udržet zdravou strukturu a banky zůstaly stabilní. Kapitál se v tomto roce zvýšil zejména díky rozdělení zisku z běžného roku a přijetí podřízeného dluhu v rámci dodatkového kapitálu. Banka se už od tohoto roku začala v souvislosti s předpokládaným přechodem na koncept Basel III připravovat na přijetí přísnějších opatření a pravidel, aby byla schopná tyto normy bez větších problémů přijmout a splňovat všechny požadavky z nich vyplývající.

Od 1. ledna 2009 využívá Tatrabanka pro výpočet RVA kombinaci standardního přístupu a přístupu IRB. V případě, že dojde ke kladnému rozdílu vytvořených opravných položek nad očekávanými ztrátami, může skupina přičíst uvedený kladný rozdíl do základních a dodatkových vlastních zdrojů. V případě záporného rozdílu se tento rozdíl odpočítává od vlastních zdrojů. Tyto záporné rozdíly jsou zahrnuté v položce Odpočitatelné položky od Tier1 a Tier2.

V letech 2010 došlo k velice podobnému vývoji, kdy výši KP ovlivnila výplata dividend a rozdělení nerozděleného zisku minulých let do regulatorního kapitálu.

Základní jmění vzrostlo za rok 2011 na 1,1 mld. Eur zejména v důsledku emise kmenových akcií ve výši 130 milionu Eur. Kapitál z nerozděleného zisku minulých let spolu s dalšími vlivy měly za následek regulační kapitál v hodnotě 849,6 mil. Eur.

Během roku 2012 došlo k velkému snížení tvorby opravných položek, což bylo výsledkem obezřetného řízení úvěrové rizika a zlepšení kvality portfolia klientů. Podíl selhaných úvěrů se snížil jak v případě retailových, tak u korporátních úvěrů. Banka se snaží zlepšovat procesy monitorování a vyhodnocování a řízení všech důležitých rizik. V souvislosti s obezřetnou politikou banky klesl počet nesplacených úvěrů, což přispělo ke splnění požadavků na KP v celém rozsahu.

Kapitál se zvýšil za rok 2013 převážně v důsledku růstu retailových úvěrů, což vedlo k růstu příjmů z úroku zejména díky nízké míře úrokové sazby. V celém sektoru navíc nedocházelo k výrazným ztrátám. Dodatkový kapitál se zvýšil díky emisi podřízeného dluhu. Dále měl velký vliv na zvýšení KP snížení RVA.

Za sledované období dostala skupina Tatra banka minimálního limitu KP. Kapitálové požadavky na jednotlivé druhy rizik se zvýšily o 382,9 milionů EUR, zatímco regulační kapitál byl navýšen o 379,9 milionu EUR.

5. Závěr

Bankovní sektor je jednou z nejrizikovějších oblastí ekonomiky. Jako taková musí být správně a účelně regulována. Bez regulace by mohlo dojít k tomu, že by banky při touze získat, co nejvyšší zisk, mohly riskovat svou existencí. Nedávná hospodářská krize prokázala, jak rychle se můžou šířit problémy ve finančním sektoru a jaké mají tyto problémy dopad.

Regulace kapitálové přiměřenosti vyžaduje, aby regulované bankovní instituce disponovaly s odpovídajícím množstvím kapitálu. Tento kapitál jim poskytuje prostředky, které jim pomáhají absorbovat ztráty, čímž se snižuje pravděpodobnost platební neschopnosti, který ukládá náklady na reálnou ekonomiku. Regulace kapitálu je nezbytná z důvodu možnosti selhání trhu, které může vést ke krachu bank a následné krizi.

KP je podíl vlastního kapitálu a rizikově vážených aktiv banky. Důvodem existence tohoto ukazatele je především snaha pokrýt všechny předpokládané ztráty, jež jsou spojené s riziky plynoucími z hospodaření akcionářů banky. Podle basilejských pravidel je minimální limit pro výpočet KP stanoven na 8%.

Během let byly vytvářeny nové a dokonalejší koncepty pro výpočet KP. Z původního jednoduchého konceptu Basel I se přešlo na Basel II. V současné době už banky dokonce přecházejí na koncept Basel III, jenž má přejít plně do užití do roku 2019. Důvodem tvorby nových konceptů je skutečnost, že se stále přichází na další mezery a nedostatky, která tato ustanovení mají. Evropská Unie tyto koncepty uvádí a upravuje ve směrnici Evropské komise, známé jako CRD. V současnosti je aktuální směrnice zvaná CRD IV, jenž se týká zpřesnění dohledu a požadavků k jeho docílení.

Všechny koncepty regulace Basel se snaží dosáhnout, aby byly banky schopné v budoucnosti odolat otřesům na trzích. Zaměřuje se zejména na zlepšení a zkvalitnění kapitálové struktury a zodpovědnější řízení likvidity. Basel III by měl vést ke stabilizaci a zlepšení kvality kapitálu s dodatečnými kapitálovými polštáři. Proto se dá čekat, že regulace sníží možnost budoucích krizí a přitom i podpoří dlouhodobý potenciální růst evropské ekonomiky. Minimálním limitem KP po implementaci tohoto konceptu by pak bylo 10,5%.

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit vývoj kapitálové přiměřenosti ve třech státech Evropské Unie. V první kapitole jsem se věnovala teoretické části – vysvětlila jsem význam regulace a dohledu, historický vývoj basilejských pravidel i příčinu potřeby a důležitost KP. Ve druhé a třetí kapitole jsem popsala bankovní sektor, regulaci i informace o KP vybraných zemí. V poslední kapitole, kdy jsem popisovala vývoj systematických bank z bankovních sektorů vybraných zemí za dané období, jsem vycházela převážně z výročních zpráv a analýz daných bank.

Tyto bankovní sektory pokládají důraz na to, aby neposkytovaly nepřiměřené množství riskantních úvěrů. Dbají na zkvalitnění úvěrového portfolia klientů, čím zajistí snížení nesplacených úvěrů, které by v opačném případě vedlo ke snižování KP. Dále tyto země spojuje fakt, že jejich vlastní kapitál tvoří převážně kvalitní kapitál Tier 1.

Pro slovenský bankovní sektor zůstává rizikem zhoršení kvality úvěrového portfolia a nárůst nákladů na úvěrové riziko. Tyto problémy by se ale mohly snížit působením nového konceptu Basel III. Na druhou stranu si ale celý bankovní sektor vede příznivě, ve skutečnosti je mnohem lépe se rozvíjející než je například bankovní sektor sousední České republiky či Maďarska.

Německé banky těží z vyrovnané pozice ve všech oblastech bankovníctví – od KP až po úvěrovou kvalitu. Jen během sledovaného období od roku 2008 do roku 2011 byl navýšen kapitál o téměř 120 mld. Eur i díky pomoci státu.

Český bankovní sektor ustál tlak bankovní krize poměrně dobře. Důvodem je zejména velká obezřetnost bank, jež dávají velký důraz na kvalitu portfolia klientů, kterým poskytují úvěry, stejně jako množství regulatorního kapitálu, jež drží pro případ negativně vyvíjející ekonomické situace v sektoru.

Pro systematicky významné banky států Eurozóny se stala v listopadu roku 2014 klíčovou změna orgánu dohledu. ECB převzala v rámci Jednotného mechanismu dohledu výkon dohledu nad 120 bankami, mezi nimiž je i 21 německých a 5 slovenských bankovních skupin. Českých bank se tato změna zdánlivě netýká, jelikož je však většina českých bank součástí nadnárodních skupin (Česká spořitelna- Erste, Komerční banka – Société Générale), přece jenom se jich tyto změny do určité míry dotknou. Vznik tohoto mechanismu si dává za cíl jednat se všemi bankami stejně a férově bez ohledu na to, ze které země daná banka pochází, což by mohlo vést k protěžování.

KP počítaná za celý bankovní sektor se ve všech třech případech blíží 20%, čímž je zřejmé, že jsou tyto státy schopny přijmout požadavky zahrnuté v konceptu Basel III bez výraznějších problémů, stejně jako to reflektuje fakt, že jsou tyto bankovní sektory zdravé a stabilní. Historie však ukázala, že musí být banky obezřetné a schopné reagovat na změny. Proto by měla pravidla regulace odpovídat současné světové ekonomické situaci a být flexibilní.

Summary

The capital adequacy is the ratio of equity capital and risk-weighted assets of the bank. The main reason of existence of this indicator is an effort to cover all anticipated losses that are associated with the risks of management of banking shareholders. The minimum limit for the calculation of the capital adequacy is set at 8% under the Basel rules.

Through the years, new and improved concepts for capital adequacy calculation were created. These improved concepts are created due to found shortcomings. The European Union presents these concepts in directives of the European Union, known as CRD. The current directive CRD IV relates to the specification and the supervision requirements to achieve its goals.

All three concepts Basel try to reach the state when banks are capable of the resistance to future shakes on markets. They focus mainly on the improvement and the strengthening of the capital structure and more responsible liquidity management. Basel III should lead to the stabilization and the improvement of the quality of capital with additional capital pillows. Therefore, we can expect that the regulation will reduce the possibility of future crisis and support the long-term potential growth of the European economy. Minimum limit for capital requirements is 10,5% after the implementation of Basel III.

The main goal of this bachelor thesis was to evaluate the progress of capital adequacy in three countries of the European Union. The first chapter is focused on theory – I explained the impact of the regulation and the supervision, the historical development of Basel rules and reason for the importance of the capital adequacy. In the second and third chapter, I described the banking sector, regulation and information about the capital adequacy in chosen countries. In the final chapter, I described the development of systematic banks in these banking sectors in given period while using the sources of annual reports and analysis of chosen banks.

These banking sectors put the stress not to provide an inadequate amount of hazardous loans. They comply on the improvement of the loan portfolio of clients that ensure the reducing of unpaid loans that could lead to a reduction of capital adequacy.

Furthermore, these countries connect the fact that their own capital consist mainly high quality Tier 1 capital.

For Slovak banking sector, the risk of deterioration in the quality of the loan portfolio still exists, as well as an increase in the cost of credit risk. These problems could reduce themselves by the effect of the new Basel III. On the other hand, the entire banking sector manages to reach better results and is better developing than in the Czech Republic or Hungary.

German banks benefit from a balanced position in all areas of banking – from the capital adequacy to credit quality. During the period from 2008 to 2011 a capital increased by nearly 120 billion Euros, also due to help from the government.

The Czech banking sector withstood the pressure of banking crisis relatively well, mainly due to caution of banks that give a great emphasis on the quality of the portfolio of loan clients, as well as the amount of regulatory capital, which is held for the case of adversely developing economic situation in the sector.

There was an important event in November 2014 for systematically important banks. ECB assumed within the European Single Supervisory Mechanism dealing with the supervision over 120 banks – among them 21 German and 5 Slovak banking groups. Czech banks seem as not affected by this change. In fact, the majority of Czech banks are part of multinational groups (Česká spořitelna- Erste, Commercial Bank- Société Générale), so these banks will be touched after all. The creation of this mechanism is aimed to treat all banks equally and fairly, regardless of the original nationality of a given bank that could lead to favoritism.

Capital adequacy that is calculated for the whole banking sector is approaching to 20% in all three cases, so it is obvious that these countries are able to take the requirements included in Basel III without any difficulties. Also it reflects a fact that these banking sectors are healthy and stable. History has proved that banks should be prudent and responsive to change. Therefore, the rules of regulation should correspond to the current global economic situation and be flexible.

Seznam pramenů a literatury

Monografické publikace

[1] CIPRA, T. *Kapitálová Přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, s.r.o., 2002. 271 stran. ISBN 80-86119-54-8.

[2] GREUNING, H., BRATANOVIC, S.B. *Analyzing and Managing Banking Risk. A Framework for Assessing Corporate Governance and Financial Risk*. Washington, D. C.: The World Bank, 2003. 367 stran. ISBN 0-8213-5465-5.

[3] JUROŠKOVÁ, L. *Bankovní regulace a dohled*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2012. 174 stran. ISBN 978-80-87284-26-1.

[4] REVENDA, Z. *Centrální bankovnictví*. 3. Aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2011. 558 stran. ISBN 978-80-7261-230-7.

[5] SEDLÁČEK, P. *Mezinárodní měnový fond ve 21. století*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2008. 256 stran. ISBN 978-80-7400-012-6.

[6] ŠENKÝŘOVÁ B. a kol. *Bankovnictví*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2010. 256 stran. ISBN 978-80-7408-029-6.

[7] VALOVÁ, I. *Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 187 stran. ISBN 978-80-2105-410-3.

[8] VALOVÁ, I. PÁNEK, D. *Bankovní regulace a dohled*. 2. Rozšířené vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 104 stran. ISBN 987-80-210-4756-3.

Webové stránky

Bafin. About Functions and History [online 2014-10-01] Dostupné z: http://www.bafin.de/EN/BaFin/bafin_node.html

Bafin. Annual report 2013 [online 2014-10-22] Dostupné z: http://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/EN/Jahresbericht/dl_annualreport_2013.pdf?__blob=publicationFile

Bafin. Capital requirements of credit institution [online 2014-10-04] Dostupné z: http://www.bafin.de/EN/Supervision/BanksFinancialServicesProviders/CapitalRequirements/capitalrequirements_node.html

Bafin. Result of the comprehensive assessment for Germany [online 2014-10-16] Dostupné z: http://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Pressemitteilung/2014/pm_141026_comprehensive_assessment_en.html

Bank for International settlements. About the Basel Committee [online] [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.bis.org/bcbs/about.htm>

Bank for International Settlements. Basel III leverage ratio framework and disclosure requirements [online] [cit. 2014-09-29]. Dostupné z <http://www.bis.org/publ/bcbs270.pdf>

Bank for International settlements. Basel Committee Membership [online 2014-11-08] Dostupné z: <http://www.bis.org/bcbs/membership.htm>

Bank of England. Capital Requirement Directive [online] [cit. 2014-09-29]. Dostupné z: <http://www.bankofengland.co.uk/pr/pages/crdiv/default.aspx>

Barclays PLC. Annual Report 2012 [online] [cit. 2014-10-09]. Dostupné z <http://www.barclays.com/content/dam/barclayspublic/docs/InvestorRelations/AnnualReports/AR2012/2012-barclays-bank-plc-annual-report.pdf>

Businessinfo.cz. Německo: finanční a daňový sektor [online 2014-10-18] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nemecko-financni-a-danovy-sektor-19045.html>

Businessinfo.cz. Slovenská ekonomika: blýskání na lepší časy [online 2014-10-22]
Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/slovenska-ekonomika-blyskani-na-lepsi-casy-53776.html>

Česká národní banka. Celkový přehled počtu subjektů ke dni 24.10.2014 [online] [cit. 2014-10-24].
Dostupné z: http://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2

Česká národní banka. Pojištění vkladů [online]. [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/postaveni_dohledu/uverove_instituce/pojisteni_vkladu.html

Česká národní banka. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem [online 2014-10-26]
Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/obecne/rozsirene-vyhledavani.jsp?cnb-search-area=czech-version&cnb-folder=%2Fcs%2Fobecne%2F&cnb-search-action-block=search&cnb-search-query=Zpr%C3%A1va+o+vykonu%2FBDkonu+dohledu+nad+finan%C4%8Dn%C3%ADm+trhem+>

Česká národní banka. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2011 [online] [cit. 2014-10-25].
Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2011_cz.pdf

Česká národní banka. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2013 [online 2014-10-08]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2013_cz.pdf

Česká národní banka. Slovník pojmů ČNB [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/k.html>.

Česká národní banka. Zpráva o finanční stabilitě. [online 2014-10-08] Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2013-2014/fs_2013-2014_financni_sektor.pdf

Česká národní banka. Nový koncept kapitálové přiměřenosti [online], [cit. 2014-11-10].
Dostupné z

http://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/regulace_a_dohled_v_oblasti_financniho_trhu_ii/novy_koncept_kapitalove_primerenosti_basel_ii.html

Česká národní banka. Kapitálová vybavenost českého finančního sektoru [online 2014-10-08] Dostupné z:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/frait_20141107_kpmg.pdf

Česká národní banka. Zpráva o finanční stabilitě 2013-2014 [online] [cit. 2014-09-29]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2013-2014/fs_2013-2014.pdf

Česká národní banka. Časté otázky a odpovědi- směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR) [online] [cit. 2014-09-29]. Dostupné z https://www.cnb.cz/cs/faq/caste_otazky_a_odpovedi_smernice.html#2

Česká národní banka. Zátěžové testy [online] [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/zatezove_testy_otazky_a_odpovedi.html

Česká národní banka. Zátěžové testy. [online] [cit. 2014-10-08]. Dostupné z: www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zatezove_testy/2014/zatezove_testy_vysledky_2014_3q.pdf

Česká národní banka. Co směrnice CRD IV upravuje? [online 2014-10-08] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/caste_otazky_a_odpovedi_smernice.html#2

Česká spořitelna. Výroční zpráva 2007[online 2014-10-06] Dostupné z:http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/VZ_2007.pdf

Česká spořitelna. Výroční zpráva 2008 [online 2014-10-06] Dostupné z: http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/VZ_2008.pdf

Česká spořitelna. Výroční zpráva 2009[online 2014-10-06] Dostupné z:http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/VZ_2009.pdf

Česká spořitelna. Výroční zpráva 2010 [online 2014-10-06] Dostupné z:
http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/VZ_2010.pdf

Česká spořitelna. Výroční zpráva 2011 [online 2014-10-06] Dostupné z:
http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/vz_2011.pdf

Česká spořitelna. Výroční zpráva 2012 [online 2014-10-06] Dostupné z:
http://ceskasporitelna.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/vz_2012.pdf

Deutsche Bank. Annual report:Capital adequacy [online 2014-10-08] Dostupné z:
<https://annualreport.deutschebank.com/2012/ar/managementreport/riskreport/capitalmanagement/capitaladequacy.html>

Deutsche Bank AG. Annual Report 2013 [online] [cit. 2014-10-18]. Dostupné z:
https://www.deutschebank.de/medien/en/downloads/Deutsche_Bank_Annual_Report_2013_entire.pdf

European Banking Authority. Aggregate Statistical Data [online 2014-10-26] Dostupné z:
<http://www.eba.europa.eu/supervisory-convergence/supervisory-disclosure/aggregate-statistical-data>

European Central Bank. Single Supervisory Mechanism [online 2014-10-18] Dostupné z:
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>

Finmag.. Kampeličky – zakopaný pes kapitálové přiměřenosti [online]. [cit. 2014-10-07]. Dostupné z.: <http://finmag.penize.cz/financni-poradenstvi/268611-kampelicky-zakopany-pes-kapitalove-primerenosti>

Finweb. Tri slovenské banky budú pod priamym dohľadom ECB [online 2014-10-17] Dostupné z: <http://finweb.hnonline.sk/spravy-zo-sveta-financii-126/tri-slovenske-banky-budu-pod-priamym-dohladam-ecb-631866>

In Depth Financial Market Analysis. Types of Risk [online]. [cit. 2014-10-22]. Dostupné z:
<http://www.mysmp.com/fundamental-analysis/types-of-risk.html>

Investujeme.sk. Kapitálová primeranosť bánk vlani vzrostla na 17,2%. [online 2014-10-02] Dostupné z: <http://www.investujeme.sk/kapitalova-primeranost-bank-vlani-vzrastla-na-17-2/>

Kurzy.cz. Stress testy ČNB: Domáci sektor je silný a odolný [online 2014-10-05] Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/zpravy/367661-stress-testy-cnb-domaci-bankovni-sektor-je-silny-a-odolny/>

Měšec. Jak Basel III reguluje obchodní banky [online] [cit. 2014-09-29]. Dostupné z <http://www.mesec.cz/clanky/jak-basel-iii-reguluje-obchodni-banky/>

Národná banka Slovenska. Dohľad nad finančným trhom. [online 2014-10-17] Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom>

Národná banka Slovenska. Európsky orgán pre bankovníctvo. [online 2014-10-17] Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/medzinarodna-spolupraca/europsky-system-financneho-dohlada-esfs/europsky-organ-pre-bankovnictvo-eba>

Národná banka Slovenska. Basilejské dohody o kapitáli a kapitálová primeranosť bánk v SR. [online 2014-10-29] Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2013/07-2013/06_biatic13-7_szpyrc.pdf

Peníze.cz. Kam se hrabou Češi a Maďari [online 2014-10-22] Dostupné z: <http://www.penize.cz/svetova-ekonomika/278136-kam-se-hrabou-madari-a-cesi-slovaci-si-chvali-pet-let-eura>

Rada Evropské Unie. Finanční trhy: jak omezit procykličnost [online] [cit. 2014-10-16]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/homepage/showfocus?focusName=financial-markets-how-to-reduce-pro-cyclicality&lang=cs>

Salveinvestments. Konverzný kurz [online 2014-10-16] Dostupné z: <http://www.salveinvestments.sk/cz/aktuality/konverzny-kurz-301260-sk-za-eur>

SME.sk. Kapitálová primeranosť banky chráni jej vkladateľov pre znehodnocením ich majetku. [online 2014-10-17] Dostupné z <http://www.sme.sk/c/2169272/kapitalova-primeranost-banky-chrani-jej-vkladatelov-pred-znehodnotenim-ich-majetku.html>

Standard and Poors. Basel 2,5 increases the Squeeze on Investment Banking Returns
[online 2014-10-03] Dostupné z:
<http://www.standardandpoors.com/ratings/articles/en/us/?articleType=HTML&assetID=1245334380388>

Seznam zkratek

BCBS – Basilejský výbor pro bankovní dohled

MMF – Mezinárodní měnový fond

BIS – Banka pro mezinárodní platby

RVA – rizikově vážená aktiva

TR – tržní riziko

OR – operační riziko

EPP – úvěrové ekvivalenty podrozvahových položek

CET 1 – Common Equity Ratio

SIB – systematicky důležité banky

CRD IV- Směrnice o kapitálových požadavcích IV

CRR – Capital Requirements Regulation

ČNB – Česká národní banka

ECB – Evropská centrální banka

EBA – Evropský orgán pro bankovníctví

ESB – Evropská rada pro systémová rizika

Bafin – Federální finanční úřad pro dohled

SSM – Jednotný evropský mechanismus dohledu

EU – Evropská unie

SNB – Slovenská národná banka

KP- Kapitálová přiměřenost

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Výroční výsledky KP u tří nejsilnějších bank ČR (str. 30)

Tabulka č. 2: Struktura kapitálu bankovního sektoru (str. 34-35)

Tabulka č. 3: Srovnání hodnot složek kapitálu v posledních letech (str. 36)

Tabulka č. 4: KP tří největších bank Německa v posledních letech (str. 41)

Tabulka č. 5: KP tří největších bank na Slovensku v posledních letech (str. 44-45)

Tabulka č. 6: Srovnání KP tří vybraných států (str. 47)

Tabulka č. 7: Kapitálové požadavky a KP České spořitelny (str. 47-48)

Tabulka č. 8: Kapitálové požadavky a KP Deutsche Bank AG (str. 49)

Tabulka č. 9: Kapitálové požadavky a KP bankovního sektoru Tatrabanky (str. 51)

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj KP dle alternativních scénářů (str. 32)

Graf č. 2: KP slovenských bank mezi lety 2007 -2013 (str. 45)

Seznam schémat

Schéma č. 1: Struktura konceptu Basel II (str. 22)

Schéma č. 2: Změny mezi Basel II a Basel III/ CRD IV (str. 33)

Schéma č. 3: Struktura bankovní unie (str. 40)